

و و و ۱ نی ۲ ۰۲۰۱۰۵۱۵۰۸۷۸۷ ۱۷۸۷ ۷ ام تا ی ۲۱

از دستورهای چنین آیینی است که می‌توانند به کمال معنوی و مادی و سعادت دنیا و آخرت خلاصه کرد. اما نکته‌ای که نباید نادیده انگاشت، اینکه بان هیچ‌گاه منافی ظاهر نیست، بلکه

خود نایل گردند. تعمیق آن ظاهر است. عمق همواره از ظاهر می‌گذرد. از این رو هرگز نباید ظاهر آن فدی

عمق و عمق آن فدای ظاهر شود. بنابراین استنباط معارف و معانی از دو سلع آن. کار

قرآن و سنت مفسران آگاه و صاحب صلاحیت‌های آفاقی و انفسی است.

نف قرآن خداوند بیان و تبیین قرآن را بر عهده پیامبر و سپس امامان معصوم نهاده است و امامان

قرآن «هدیه و رحمت و داروی شفابخشی است که خداوند از سرلطف به انسان‌ها ارزانی داشته نیز این وظیفه مهم را بر دوش عالمان و مفسران متعهد و پرهیزکار قرار داداند. مفسران

است؛ گنجینه‌ای که گوهرهای آن هیچ‌گاه پایان نمی‌یابد و فروغی که هرگز خاموشی باصلاحیت به دلیل احاطه بر قرآن و سنت معصومان و بر اساس شیوه و روش صحیح

نمی‌پذیرد. در گستره تمدن و فرهنگ دینی انسان، هیچ کتاب آسمانی به اندازه قرآن. می‌توانند از این کتاب الهی بهره گیرند.

عصمت «صحت. صلابت. اتقان» اعتبار تاریخی و حقانیت ندارد. این کتاب را خداوند عزیز و قرآن معجزه جاویدان پیامبر اسلام: است که برای همیشه. کتاب هدایت انسان‌ها باقی

مهربان برای هدایت مردم نازل کرده و خود نیز نگاهبان آن است تا از هرگونه تحریف و خواهد ماند. بی‌شک این کتاب. نبوت پیامبر را نیز اثبات می‌کند؛ چراکه دعوی نبوت همراه آن

دستبرد مصون بماند و بتواند رسالت خود را که هدایت انسان‌ها از ظلمات به سوی صورت گرفت؛ ۱ مردم را به معارضه با خود دعوت کرد" و مردم از این مقابله عاجز ماندند. ۴

روشنایی است به نیکی به انجام رساند. زبان خطاب‌های قرآن با وجود اعجاز‌آمیز بودن - دشمنان اسلام در طی پانزده قرنی که از پیدایش این آیین می‌گذرد. برای ضربه زدن به

همان زبان متعارف عقلایی است؛ چرا که مخاطبان، آحاد انسان‌ها بودند. اسلام از هیچ تلاشی فروگذار نکردند و حتی پیامبر ع را به سحر و جنون متهم نمودند. اما

اما با اینکه ظواهر قرآن روشن و آشکار است «چنان نیست که از تفسیر بی‌نیاز باشد. به هرگز نتوانستند از پس مقابله با قرآن برآیند. امروزه نیز که تهاجمات استکبار جهانی علیه

دیگر سخن، قرآن قول ثقیل است؛ یعنی هرچند زبان آن عقلایی و واژگانش عربی مبین اسلام و پیامبر شدت گرفته است. نتوانسته‌اند به تحدی آشکار قرآن پاسخ دهند که این

است. اما بدین معنا نیست که بهره همگان از این کتاب الهی یکسان باشد. درواقع معارف بهترین دلیل برای اثبات اعجاز قرآن است.

قرآنی مراتبی دارد و هر مرتبه‌ای برحسب استعداد افراد عاید گروهی خاص می‌شود؛ چنان‌که قرآن بر تمامی معجزات پیامبران پیشین نیز برتری دارد؛ چرا که همگام با زمان

از امام حسین و امام صادق، نه نقل شده است: پیش‌می‌رود تا ندای خود را به گوش جهانیان برساند و حجت را بر همه آیندگان تمام سازد. به

خداوند معرف خود را در قرآکریم به‌چهارگونه بیان فرموده است: به صورت عارت و نی ساده‌تر قرآن به گونه‌ای نیست که مانند محجزات انمبای دیگر در برابر افرادی

لفظ صریح. اشاره. لطایف و حقایق. عبارات برای فهم توده مردم است: اشارانش برای آندک شمار و در زمانی خاص به وقوع پیوسته باشد. بلکه این معجزه همواره در اختیار

خواص و لطایف آن برای اولیا و حقایق آن برای انسیای الهی! مردم است.

تحرار مجلنی، پخار وز ج من و ۸

[۰۱۰ ۱۰۵۱ ۰۵۱۵۰ ۸۷۸۷ ۱۷۱۷۸۷]

مقدمه

پیش از پرداختن به منابع شناخت اسلام می‌باید به اختصار تعریفی از اسلام ارائه کنیم:

تعریف اسلام

واژه اسلام در لغت به معنای تسلیم شدن و گردن‌نهادن است. قرآن‌کریم از این رو دینی را که مردم را به آن دعوت می‌کند «اسلام نامیده است که برنامه کلی آن، تسلیم شدن انسان در برابر

احکام الهی است: ۱

بی‌گمان دین در نزد خداوند همان اسلام است ۲ که در طول تاریخ به صورت شریعت‌های متفاوت جلوه گر شده است.

اما در اصطلاح، اسلام آخرین و کامل‌ترین شریعتی است که خداوند برای هدایت همه انسان‌ها تا به ابد نازل فرموده است. قوانین چنین آیینی «مطابق فطرت و عقل آدمی و نیز

سس

رم خی بینابشن اُسلم هه زو ضیی؛ و دین چه کسی بهتر است از آن کس که خود را تلیم خدا کرده

نیکوکار است.» (نساء (۴): ۱۳۵).

۲ مزینا زاجعا مُشیمین لت ز بل وین که مُسلنه آلق؛ پروردگارا: ما را تسلیم [فرمان] خود فرار ده" و از نسل ماء لمنی

فرمانبردار خود [پدیدار] «(بقره (۲): ۱۳۸)» «بلذ کم پراجیم هُز فاکُم لشلمین! آیین پدرتلل ابراهیم [نجز چنس

بوده است] او بود که قبلاً شما را مسلمان نامید.» (حج (۲۳): ۷۸)

۳ «نَ لِن عد او الاشلام.» رال عمران (۶۳): ۹۱

۳۸ ۰ ادبته اسهامی ۰۲ ۰۲ ۰۱۰ ۰۱ ۰۵۱۵ ۸۷ ۸۷۸۷ ۷۷ و

پیامبر اسلام که آخرین پیامبر الهی است و رسالتی دائمی دارد. باید معجزه او نیز دائمی و حکمت الهی نیز اقتضا می‌کند معجزه هر پیامبری متناسب با اوضاع و شرایط و هنر عصر

جاویدان باشد که چنین است. او باشد تا جنبه برتری اعجاز به‌خوبی مشخص گردد. از این روست که خداوند قرآن را به عنوان

شد و بدین‌رو ناتواز ۳ ق. روت آه چ . بیر

قرآن از جنبه‌های مختلفی دارای اعجاز است که برخی از آنها را به‌اجمال بررسی می‌کنیم: باشد و بدین‌رو ناتوانی مردم در مقابله با قرآن بهتر آشکار گردد. قرآن نه‌تنها اعراب عصر

۱. فصاحت و بلاغت رسالت را به معارضه با خود دعوت کرد بلکه همه انس و جن را در طول تاریخ مورد خطاب

قرآن به زبان عربی نازل شده و همانند دیگر متون عربی از حروف الفبای عربی تشکیل قرار داده و جملگی را به مبارزه طلبیده است» ولی هیچ کس تاکنون نتوانسته به معارضه با

گردیده است. اما ساختار عبارات آن به شیواترین و رساترین وجه است. خداوند برای ابلاغ قرآن برخیزد.

پیام خوده شیواترین و زیباترین الفاظ و جذاب‌ترین ترکیب را به کار گرفته است (فصاحت)؛ ۲. اعجاز قرآن از نظر معارف الهی

به‌گونه‌ای که به بهترین شیوه. معانی خود را به مخاطبان می‌رساند (بلاغت). هنگامی که قرآن دارای معارف و علومی است که از جهت گستردگی و ژرفاه همواره از آغاز نزول تاکنون

اعراب و ادیبان و عالمان زبان عربی «آیات الهی را از زبان پیامبر شنیدند. ناگهان با سخنی نو روشنی‌بخش افکار و اندیشه‌های متفکران بوده است.

که نه شعر بود و نه نثر رویه‌رو شدند که آهنگی زیباتر از شعر و بیانی رساتر از نثر داشت. قرآن دارای ژرف‌ترین معارف و علوم. عادلانه‌ترین قوانین حقوقی و جزایی» بهترین

آیات قرآن آن‌چنان لذت‌بخش و اعجاب برانگیز است که هر فرد منصفی را به خود جلب قوانین فردی و اجتماعی، حکیمانه‌ترین مناسک عبادی» ارزشمندترین دستورها و مواظ و

می‌کرد. کافران ناگزیر جوانان خود را از شنیدن قرآن برحذر می‌داشتند و یا هنگام تلاوت قرآن اندرزهای اخلاقی، متقن‌ترین نکات تاریخی و کارآمدترین شیوه‌های تربیتی است؛ تا جایی که

11 و 11

هیاهو می‌کردند تا صدای قرآن به کسی نرسد. که هرچه علوم بشری پیشرفت می‌کنده حقایق و اسرار این معارف بیشتر جلوه‌گر می‌گردد.

۱۲۲۱ - ۲ - ۱۲۲۱

یکی از ادیبان و بلیغان و حکیمان عرب به نام ولید بن مقیره که از او به «ریحانة العرب» وجود این معارف بلند در قرآن. گویای آن است که از منشأ وحی صادر شده‌اند؛ به‌ویژه آنکه

یاد می‌کننده پس از شنیدن آیاتی چند از پیامبر اسلام درباره آن چنین داوری می‌کند: همه این معارف از زبان فردی «أُمّی» و درس‌ناخوانده بیان شده است.

من از محمد سختی شنیدم که نه به سکن انسان‌ها شبیه است و نه به سخنان جنیان: مات وان قبله ین کتاب وله تا لازناب اون وت هیچ کتلی را

سخن او شیرینی خاص و زیبایی مخصوصی دارد و ساختار آن پر بار و ۳۳ پیش از این نمی‌خواندی و با دست [راست] خود [کتایی] نمی‌نوشتی. و گر نه

ب را مت فای. اد قرآ ر ۱

دیگر ادیبان بزرگ عرب نیز مانند عتبیین ربیع و طفیل بن عمرو به اعجاز اب فرن پیامبر این آیات را در برابر اقوام و خویشاوندان خود و مردمی که لو را کاملاً می‌شماخنده

اعتراف و از مقابله با آن اظهار ناتوانی کرده‌اند. ۱ ۱:

عسراف و از مقابله با آن اظهار توانی کر ده‌اند تلاوت نمود و هیچ کس سخن او را تکذیب نکرد. سکوت آنان در پَرار چنی ادع‌ابی، گراهی

۱. فصلت (۴۱): ۲۶: قطعی بر صدق گفتار اوست که همه این آیات؛ وحی آلفی است. حالب اینکه مردم تر مدت

۲ گل سرسبد پوستان عرب. سس موب مب ریت امه

۴۳ فضل بن حسن طبرسی: مجمعی البیان. ج ۵ ص ۲۸۷ عکیون (۹۲: ۳۸

یت ای ۰ ۲. [۰۱۰۹ ۵۱ ۰۰۱۵ ۸۷ ۷۷ ۷۷ بخش سوم تخت سل ول

چهل سال زندگی پیامبره چنین سخنانی را هرگز از او نشنیده بودند. آن از نظر اسرار ۳ ۳

۱۲ ۴. اعجاز قرآن از نظر اسرار آفر ینش

بنابراین بیدایش قرآن با این معارف بلند از فردی درس‌ناخوانده. جنبه دیگری از اعج هی اه ی ال ۱

و و قرآن در آیات متعددی از اسرار قوانین هستی و طبیعت و اجرام آسمانی پرده برمی‌دارد. کشف

فران است. ۲ ۱

۱ مک این اسرار برای فردی درس‌ناخوانده جز از طریق وحی الهی امکان‌پذیر نیست. البته ق ۱.

۳ اعجاز قرآن از نظر هماهنگی و عدم‌اختلاف در سبک و محتوا ۳ ۱ ۳

۱ زر و ۴ در سبت و مصو کتابی علمی نیست که در آن قوانین علمی آمده باشد. بلکه اگر برخی از اسرار طبیعت!

قرآن مجموعه آیاتی است که طی ۲۳ سات و شرایط گوناگون بر زبان جاری شد ۱ ۲

فران مجموعه ایانی است که طی ۲۳ سال و در حالات و شرایط گوناگون بر زبان جاری شده باز می‌گوید. به دلیل جنبه‌ای تربیتی» اخلاقی و خدانشناسانه است؛ چراکه قرآن کتاب هدایت و

است. اما این گونه گوز ۰ ۲ توا قرآن تأئب < ۱ . ۱

ست. ما این گونه گونی حالات هیچ‌گاه در شیوه و سبک بیان و محتوای مطالب قرآن تأثیری تربیت انسان‌هاست. قرآن به دلیل شرایط علمی عصر نزول، این اسرار را با احتیاط و اشاره و

ننهاده است. بی‌شک این هماهنگی و عدم اختلاف در سبک و محتوا خود دلیل دیگری است کنایه مطرح می‌کند. زیرا درک حقایق علمی برای مردم آن عصر. دشوار و پیچیده بود. اما به

بر اعجاز قرآن. تدریج با پیشرفت علم و کشف اسرار طبیعت» حقایق علمی قرآن نیز آشکار می‌گردد. اینک به

اگر پیامبر مطالب قرآن را از جانب خود و بدون ارتباط با وحی مطرح می‌نمود. طبع دیدگاه قرآن در باره برخی از این قوانین اشاره می‌کنیم:

اختلاف در سبک و تناقض و ناهماهنگی در محتوا به چشم می‌خورد؛ چرا که: یک. حرکت زمین

یک. علوم و مهارت انسان و یا آثار فکری انسانی به مرور زمان کامل‌تر می‌شود و طبعاً در عصر نزول قرآن» نظریه حاکم بر جامعه علمی» نظریه زمین مرکزی بود؛ بدین معنا که

چنین تکاملی در سخنان فرد آشکار می‌گردد. حال اگر پیامبر در طی ۲۳ سال مطالب قرآنی را زمین ثابت» ولی سیارات دیگر از جمله خورشید به دور زمین در گردش‌اند. اما قرآن به شیوه‌ای

از پیش خود می‌گفت. بی‌شک اختلاف چشمگیری در سبک بیان او نمودار می‌شد. لطیف و زیبا به حرکت زمین اشاره می‌کند که برخلاف آن نظریه است.

دو. حالات درونی انسان مانند نشاط و شادی غم و رنج «هیجان و آرامش» در شیوه سخن ۳ جَعْلُ لک لا مهد" همان کسی که زمین را برایتان گهواره‌ای ساخت.

گفتن او تأثیر می‌نهد. به بیان دیگر تغییر در سبک سخنان، بازتاب حالات درونی فرد است.

بنابراین سخنان فرد عادی نمی‌تواند در تمامی این حالات یکنواخت و هماهنگ باشد، بلکه قرآن در توصیف زمین، از لفظ مهد (- گاهواره) استفاده کرده که حرکتش چنان ملایم است

اختلاف و ناهماهنگی در آنها نمایان است. حال اگر بپذیریم قرآن محصول فکر پیامبر بوده که کودک درون آن به آرامی به خواب می‌رود. حرکت وضعی و انتقالی کره زمین، که برای

است. باید اختلاف و ناهماهنگی در محتوای مطالب آن به چشم خورد؛ حال آنکه چنید سکونت انسان آفریده شده نیز همانند حرکت گاهواره نرم و آرام است.

نیست. قرآن در آیه‌ای در باره حرکت کوه‌ها می‌فرماید:

قرآن در آیه‌ای به این جنبه از اعجاز خود اشاره نموده است: و تری أُجبال تخبها جابدة و هي تَرُ مر الشخاب:" و کوه‌ها را می‌نی [و] می‌بسداری

0 ب بر که آنها بی‌حرکتند و حال آنکه آنها ابرآسا در حرکتند.

فلا يرون ان و زان من لب غير اه لوخدرافه اخلاه كنز امادر اسلی] ها بی‌حرکتند و حال ۱

قرآن نمی‌اندیشند؟ اگر از جانب غیر خدا بود فقطماً در آن احسلاف ستباری میداد رپرصرصرصپصپصپ

۱ طه (۲۰): ۵۳

سس سس ام ۲ نمل (۲۷): ۸۵.

۱. نساء (۴): ۰۸۲

2. ۲0 0 ۱/۰ 51 ۵0 ۵۱ ۸۷ ۸۷ ۸۷ ۷۷ زیر را سم ۱۳۳

۴: ۱ الدینه اسلامی ۲ بخ سوم شب

از این آیه «نیک برمی‌آید که حرکت کوه‌ها بدون حرکت زمین امکان ندارد. چا که حرکت مسئله زوجیت عمومی در دنبای گباهان را گیاهشناسی سوئدی در قرن هیجدهم میلادی

کوه‌ها بدین معناست که کره زمین در حرکت است و همچنین حرکت زمین همانند حرکت کشف کرد هر چند در گذشته اعتقاد به نر و ماده بودن برخی گیاهان از جمله درخت خرما

ابرها بی‌سر و صداست. این در حالی است که گالیه و کوپرنیک تقریباً هزار سال بعد به حرکت وجود داشت.

زمین اشاره نمودند. سه. حاذبه عمومی

قرآن در آیه‌ای دیگر به حرکت منظومه شمسی نیز اشاره می‌کند که خورشید و ماه هر کنام اهمیت قانون جاذبه عمومی به اندازه‌ای است که برخی قرن هفدهم را قرن نیوتن نامیده‌اند.

در مسیر خود شناورند و حتی خورشید به سوی قرارگاهش در حرکت است! بر اساس قانون جاذبه عمومی» همه اجسام بر یکدیگر نیرو وارد می‌کنند و نیروی جاذبه با

بنابر این قرآن «هم به حرکت زمین و هم به حرکت خورشید و ماه اشاره دارد که این دیدگاه فاصله دو جسم نسبت عکس دارد. یعنی هر چه فاصله بین دو جسم کمتر باشد نیروی جاذبه

برخلاف نظریه حاکم در عصر نزول، یعنی نظریه بطلمیوس بوده است. قرآن در آیاتی به بین آنها بیشتر و هر چه فاصله بیشتر نیروی جاذبه کمتر است. البته در اجسام دورانی «نیروی

کروی بودن زمین نیز اشارتی دارد. گریز از مرکز نیز وجود دارد. هنگامی که نیروی جاذبه با نیروی گریز از مرکز مساوی باشد، دو. تلقیح نباتات به وسیله باد جسم در مدار ثابت به دور جسم دیگر در حرکت باقی می ماند. بسیاری از سیارات و قمرها در از دیگر اسرار شگفت انگیزی که در قرآن بیان شده «نیازمندی برخی گیاهان به تلقیح یا پرتو این دو نیرو به دور یکدیگر در گردش اند.

گرده افشانی از طریق باد است: قرآن در چهارده قرن پیش چنین می گوید:

م ۲ اه [وم ۴ ۲ ۹ ۳ کرک رم ام فا ۳ ۲ ت ه:

و ازسلنا الریاح لواقع؛ و باده را باردارکننده فرستادیم. اد الذی رف السماوات بغیر عمّ تروتهاب خدا [همان] کسی است که آسمانها را بدون

۱ ستون هایی که آنها را ببینید. برافراشت.

همچنین قرآن در آیاتی می گوید که ما از هر چیزی جفت آفریدیم و این نر و مادگی نه تنها

در حیوانات «که در گیاهان نیز وجود دارد: در آسمان. سیارات و ستاره های بسیاری هست که در مداری ثابت در حال حرکت اند. قرآن

۵ ی ی کش اشاره می کند که برافراشتن آسمانها بر اساس ستون های نامرتی اس- ند یت وا

وین کل شیم خلفا زوجین للّم تدّ رون" و از هر چیزی دو گونه [یعنی نر و ماده] ره می کند که برافراشتن آسمانها بر اساس ستون های نامرئی است که همانند ستون های

آفریدیم. امید که شما عبرت گیرید. یک ساختمان «سقف را از سقوط حفظ می کنند. این ستون های نامرئی همان نیروهای جاذبه ۱ دافعه ای است که نگاه دارنده اجرام آسمانی است.

۰ 4 ۰ ك ۸ و ۱ ۳ و رو و ۲ ی ۰ ی

بخان اي غ اواج ها با نثث آلارضن و من هم و بتا لا بفلشون:؟ پاک و ۱

[خدایی] که از آنچه زمین می رویاند و [نیز] از خودشان و از آنچه نمی دانند. همه را بر و ز آنچه بیان شد. آشکار می شود که قرآن نمی تواند محصول افکار خود پیامبر باشد. بلکه

ماده گردانیده است. وحی الهی است که خداوند برای هدایت انسان بر پیامبر خود نازل فرموده است.

سسست بت سید تست تسس مد بیس ۵. اعجاز قرآن از نظر خبرهای غیبی

۰ پس (۳۶: ۳۸۴۰ و او

۲ حجر (۱۵): ۲۳. فران در یاتی، از حوادث مهمی که جملگی مربوط به آینده سو ۵ مر داده که بمدها مه

۳ فاریات (۴۵۱) ۳۹ بسا اس ی ی ی ی

۴ پس ۸۲۷ ۲۳۶ ۱ رعد (۱۳): ۲

ون ۱۱ ائبئه اسدمی ۲۰۲ [۰۳۱۰۰ ۵۱ ۱۷ ۰۰ ۷۷ ۷۷۷ بخ نوم شاخ سا ۳۵

همانسان و بی هیچ کم و کاستی به وقوع پوسته است. این خبرهای غیبی به همراه دعوی سالی، به زودی پسرور خواهند گردید؛
[فرحام] کار در گذشته و آینده از آن خداست. و در

نبوت دلالت بر آن دارند که آنها از جهان وحی گرفته شده‌اند. ممکن است برخی بر آن روز است که مومنان از پاری خدا شاد می‌گردند!

ریاضیت‌های نفسانی» برخی از حوادث آینده را پیش‌بینی کنند. اما نه به‌حضور قلعی و با سه پیروزی پیامبر بر مشرکان

۱ قرآن در آیه‌ای به پیامبر اعلام م دارد:

جزئیات کامل؛ ضمن آنکه آنها دعوی نبوت نیز ندارند. اینک به برخی از خبرهای غیبی ۳

قرآن می‌پردازیم. پس آنچه را بدان مأموری آشکار کن و از مشرکان روی برتاب؛ که ما [شر] ریشخندگران را

۳ از ت ف خوا ۱ زا ۱ ۵ ۱ درو

یک. ناتوانی انسان‌ها از معارضة با قرآن ز تو برطرف خواهیم کرد همان که پا خدا معبودی دیگر قرار می‌بسن با زوای

۱ [حقیقت را] خواهند دانست.

پیامبر برای اثبات نبوت خود از جانب خدای قرآن (معجزه جاویدان) را به مردم عرضه کرد و

اعلام نمود که اگر انس و جن جمع شوند» نمی‌توانند مانند آن را بیاورند: این آیه از آیات مکی است که در سال سوم بعثت نازل گردیده است. محدثان درباره شأن

هو ای وی ره ی کی ی هد ی و رقم مه نزول این یه می‌گویند از مردم مکه هرگاه پیامبر را ۳ ند» به طعنه

ی جکعت انش ولج غلیان نا بل زان لا بنونته وکاند نزول این ایه می‌گویند گروهی از مردم مکه هرگاه پیامبر را در کوچه و بازار می‌دیدند به طعن

نخواهند آورد. هر چند برخی از آنها پشتیبان برخی [دیگر] باشند.» نازل می‌گردد.» این ایه برای پاسخ دادن به بدگویی آنان نازل شد و بدین ترتیب از پیروزی و

گسترش آیین او و کمک‌های خداوند بدو و دلتی که نصیب دشمنان او خواهد شد. پرده

اکنون چهارده قرن از این خبر ۶ گذرد و هنوز آدمی نتوانسته است ۰ ما . ۱ ۱ ۰

کنون چهارده قرن از این خبر غیبی می‌رد و هنوز آدمی نوست سوره و نی برداشت. هنگامی که این خبر را اعلام شد. کسی باور نمی‌کرد روزی فرا برسد که شوکت و

آیه‌ای همانند قرآن بیاورد. قدرت قریش شکسته شود و پیامبر بر آنها پیروز گردد و مکه را فتح نماید.

دو. پیروزی رومیان پس از مدتی کوتاه چهار. خبر بازگشت پیامبر به مکه

هنگامی که سپاه ایران در دوران حکومت خسرو پرویز به قلمرو رومیان حمله برد. شام» آن هنگام که پیامبر به دستور خداوند مکه را به قصد مدینه ترک کرد گفت» در بین راه با خود

فلسطین و آفریقا را فتح کرد و اورشلیم را غارت نمود و امپراتور روم شرقی را سخت شکست می‌اندیشید که آیا دوباره به مکه باز می‌گردد. در این هنگام آیه‌ای نازل گشت:

اد. مش رگا شمنان اسلام با شنیدن این خبر آن را به فال نیک گرفتند و بنداشتند مار مره

داد. مشرکان مکه و دشمنان اسلام با شنیدن این خبره آن را به فال نیک گرفتند و ب ای فرض نك امان راد الی تفاد؛ "در حقیقت. همان کسی که این قرآن را بر تو

که آنها نیز بر سپاه محمد پیروز خواهند شد. اما قرآن در آیه‌ای اعلام داشت که کمتر از ده سال فرض کرد. یقیناً تو را به سوی وعده‌گاه بازمی‌گرداند.

دیگر « این رومیانند که ایران را شکست می‌دهند. هنوز ده سال نگذشته بود که در سال دوم

ز را ۱ معاد در لغت به معنای بازگشت‌گاه است. از این نظر به وطن ماد پند که فرد ماه

هجری سپاه روم بر سپاه ایران پیروز شد و این پیش‌بینی ۲ ق یافت. مقارن با این پسروزی: در : ی باز ه است. از این نظر به وطن می‌گردد مسافر

گشت می‌سر

جنگ بدر « مسلمانان نیز بر سران قریش غالب آمدند که قرآن آن را نیز خبر می‌دهد: ۱ «غبارم # فی اذنی الارض ز هم من نفد غم سیون فی بعلع سنین لله انز من هل و مر نطو تست

۳ ۱ ۱ رخ المؤمن». (روم (۳۰: ۳۰۳)

رومیان شکست خوردند؛ در نزدیکیتر ین سرزمین؛ والی [نعدار شکستان. در طرف چند ۲ «فاطذغ پما ونر و أغرض غن الشترکین # آ کفناک الششهر لین ۸ دی بطملون مع اض ها اخر فسوی

۱۳۲ مثلثرن « (ححر (۱۵): ۶۹ - ۴۹)

۶ ب لدیت بای ۲. ۰۲۲. ۰۰۱۰ ۵۱ ۰۰۱۲ ۷۷ ۷۷۷۷ بخ سوم تخت سوه جوز

هر کجا بروده دوباره به همان‌جا بازمی‌گردد. ۵ خن ترا الذکر و ناله خافنلون؛ بی‌تردید. ما این قرآن را به تدریج نازل کرده‌ای و

قرآن از بازگشت پیامبر به مکه - در زمانی که هیچ شاهدهی بر آن گواهی نمی‌داد - خبر قطعاً گه‌بان آن خواهیم بود

می‌دهد که چند سال پس از نزول این آیه پیامبر پیروزمندانه به مکه بازگشت. ۱

در این آیه که با نشانه‌های تاکید «انْ» «نحن» «لام تاکید» و «جمله اسمیه» آمده.

مصونیت قرآن از تحریف خداوند با تأکید بسیار، نزول قرآن و نگاهبانی از آن را به خود نسبت داده است.

بی‌گمان کتاب‌های آسمانی پیامبران پیشین نظیر تورات و انجیل تحریف شده‌اند و درواقع این در آیه‌ای دیگر آمده است:

کتاب‌ها به صورتی که حضرت بیسی نام از در یافت کرده‌اند اکنون در دستر ۸ و و ۲۰

صورتیکه حضرت موسی و عیسییه از وحی درافت گرد نون در استرس ا هلال ین ده لین خفه یل ین خکیم خجید»" از بیش روی آن و از

نیست که قرآن و شواهد تاریخی و عقلی، این مسئله را اثبات می‌کنند. حال جای این پرسش و مر

قران و شواهد تاریخی و عقلی، این مسئله را اثبات می‌بای این پرسش شتسه وا زر ۱ ۱ ۱ ۳۵

پشت سرش باطل به سوبش نمی‌آید؛ وحی [نامه] ای است از حکیمی ستوده[صفات]

است که ایا قرآن بی‌هیچ تحریف و کم و کاستی به همان صورت نخستین است. یا اینکه

تغییرات و تحاریفی را پذیرفته است؟ منظور از باطل که به هیچ‌رو در قرآن راهی نداشته هر باطلی است که مایه و هن قرآن گردد

بی‌تردید قرآن برخلاف کتاب‌های آسمانی پیشین، از هرگونه تحریفی درامان مانده است؛ و چون کم و زیاد کردن الفاظ قرآن موجب و هن آن می‌شود و خود از مصادیق باطل است. بر

چراکه اگر فزونی و کاهشی در قرآن صورت گرفته باشد» دیگر از نظر سبک و محتوا معجزه این اساس هیچ‌گونه فزونی و کاهشی در قرآن راه نمی‌یابد.

نخواهد بود و دیگران می‌توانند مانند آن ر بیاورند. بنابراین بر اساس همان دلایلی که معجزه ۲ امام‌علی ۱ سایر امامان معصوم هیچ‌گاه در مورد تحریف قرآن سخنی نگفته‌اند بلکه

حکمت الهی نیز اقتضا می‌کند کتابی که باید تا ابد هدایتگر مردم باشد. دست‌نخورده باقی در قرآن صورت می‌پذیرفت. امامان معصوم هرگز سکوت نمی‌کردند که این خود گواهی است

بماند تا رسالت خود را به انجام رساند. بر تحریف‌ناپذیری قرآن. البته ممکن است روایاتی نیز باشند که بتوان از آنها تحریف قرآن را

برخی از دلایل تحریف‌ناپذیری قرآن استنباط نمود. اما عالمان و محققان بزرگ شیعه و سنی جملگی تصریح دارند که این‌گونه

تاریخ گواه آن است که مسلمانان به آموزش و حفظ و کتابت قرآن عنایت ویژه‌ای داشتند؟! روایات ضعیف هستند ۳ نمی‌توان به آنها اعتنا کرد.

آن‌سان که تنها در یک جنگ» شمار شهدایی که حافظ قرآن بودند. به هفتاد نفر رسید. حال با (سد

ب) سمت

توجه به اهتمام بسیار مسلمانان در حفظ قرآن و حتی تعداد آیات و کلمات و سوره‌های آن - ۱ ۱ ۱

چگونه مس‌توا و ۱) ۳۱ ی ۳۶ پیامبر اسلام افزون بر مقام دریافت و ابلاغ وحی الهی» مقام تبیین و توضیح آیات الیهی را نیز

۲ می‌توان تفت چنین کتابی با این همه قاری و و علا فممند» ك هت__ برعهده داشت؛ چرا که تمام جزئیات احکام الهی در قرآن نیامده است. صلاً تعبیر هاشیئوا

رب ت ۰ ۰ ۷۳۵ ۳ ۶ ز ا مک ۶

تحریفی صورت می‌گرفت. در تاریخ ثبت می‌شد و بی‌شک مسلمانان در برابر آن واکنش الصلاة» بارها در قرآن آمده، اما در هیچ جای آن تعداد رکعت‌های نماز بیان نشده است. برخی

تندی نشان می‌دادند و از آن مانع می‌شدند. به تعبیر دیگره اجماع مسلمانان بر عدم‌تحریف سس ار تست تسبا ۱

قرآن. خود دلیلی بر تحریف‌ناپذیری آن است. ۱. حر (۱۵): ۹

۲. خداوند خود در آیه‌ای، حف و صانت قرآر ۱ برعهده گرفته است: ر فصلت(۱) ۴۱ ۲

4 ی ن را + ۴ نهج/لایلافه . خطلیه ۱۷۱.

و ۱۱ ای ۲ ۲ ۱۰ ۰/۱۱۵ ۵۱ ۸۷ ۷۷۷۸۷

بخش سوم شاست امه ۲ ۱۳۷

:مانند ککارد" (فیلسوف منفکر دینی دانمارکی و پایه‌گذار فسنه ۲ ۱

بری دیگر کی بر ۲ ۱ ۸ ی قران در این آبه بهصراحت اعلام می‌دارد که محمل ان خاتم انبیاست. خاتم از مده

ز بستانسیالیسم الهی) برآن اند که ایمان دینی اصیل هنگامی لهور می‌یابد که عقل به بر ۱

اگزستانسیالیسم الهی) برآن چس پنی اصیل می‌ظهنور می " «ختم», به معنای «پایان دادن به چیزی» است. ابن‌فارس, از علمای بزرگ لغت در قرن

خود بر سد. ۱

سور م ۲۱ ۱]

۲. انس [بلسون، میانی فلسفه صسیحیت، ص ۵۷. ۱ ای فارس: معجم مفایس اللفه.

۴ احزاب (۳۳): ۴۰. ۲ محصداقر مجلسی» پجارالانوار: ج ۲۲ ص ۲۱۹

۸ ۱ ندیه اسلامی ۲۰۷۲ [۲۰۱۰۰ ۵۱ ۰۸۵۰۱ ۸۷ ۷۷۷۷ پآ

نابراین پس از پیامبر بی‌شک نبی دیگری نم‌اید، ولی ممکن است رسولی بپاید نایل شده، دیگر لزومی ندارد که وحی برای این اکمال تداوم یابد:

در پاسخ باید گفت واژه نبی و رسول به دو معنای متفاوت است! نبی به کسی گفته و مر ی ی رن

می‌شود که از طرف خدا به او وحی شود و در نتیجه می‌تواند از جهان غیب خبر دهد خود لو لت لک ینکن و منت غلیکم نتب و ضیث کم آلوشلع ین مرو دین شما

و ار رو ۱ ۳ را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم. و اسلام را برای شما [به عنوان]

مأمور باشد که آنچه به او وحی شده. به مردم یا گروهی از مردم تبلیغ کند یا نکند و خواه کب آیینی برگزیدم.

آسمانی و شریعت جداگانه داشته باشد و یا پیرو شریعت و کتاب آسمانی پیامبر دیگری باشد.

اما رسول فقط به آن دسته از انبیا گفته می‌شود که افزون بر اخذ وحی و خبر داشتن از جهان از این آیه به‌خوبی برمی‌آید که دین پیامبر اسلام ۱: کامل است و دیگر نیازی نیست

غیب، دست‌کم یکی از این سه امتیاز را داشته باشد: خداوند دین دیگری بفرستد تا نیازهای بندگان را برآورد.

۱. مأمور باشد که آنچه به او وحی شده. به مردم یا گروهی از آنان تبلیغ کند؛ ال فا آوجی یف ین کتاب ول لا یل کته نجد بر وه مد "و آنچه راکه

۲ دارای شریعت جداگانه‌ای باشد؛ از کتاب پروردگارت به تو وحی شده است بخوان. کلمات او را تغییردهنده‌ای نیست. و جز

۳. دارای کتاب آسمانی باشد. و هرگز پناهی نخواهی یافت.

از این رو نبی، علام‌تر از رسول است. به بیان دیگر «هر کسی که رسول است. نبی هم در این آیه، «ن تجد» برای نفی ابد و تأکیدی بر تغییرناپذیری کلمات وحی است؛ یعنی

هست. ولی هر نبی، رسول نیست. بنابراین ختم نبوت به معنای ختم رسالت نیز هست. هیچ‌گاه غیر از خدا و کتاب او پناهگاهی وجود ندارد. درواقع این تعبیر «وجود پناهگاهی غیر از

در روایتی از پیامبر اسلام‌ن: نقل شده است: ابوذرا از رسول گرامیعت: پرسید تعداد انبیای قرآن را تا ابد نفی می‌کند. همچنین در تعبیر «لا مُبْدَل لِّلْمَآثَةِ» ضمیر کلماته به «کتاب رِیْک» باز

الهی چندتااست؟ آن حضرت در پاسخ فرمود: ۱۲۴ هزار نفر. سپس عرض کرد: رسولان آنها می‌گردد؛ بدین معنا که هیچ امری نمی‌تواند کلمات قرآن را تغییر دهد.

چند نفر هستند؟ آن حضرت در پاسخ فرمود: سیصد و سیزده نفر؟ این آیه دلیلی بر خاتمیت آیین اسلام است. این آیه و آیه پیشین. خاتمیت پیامبران

چنان‌که پیداست در این روایت سیصد و سیزده نفر از انبیای الهی رسول‌اند؛ یعنی افزون صاحب شریعت را نیز اثبات می‌کند.

بر مقام نبوت. دارای مقام رسالت نیز هستند. بنابراین هنگامی که آیه می‌فرماید پیامبر اسلام و نا اَسَل کف اس بیا و تذیرا؛" و ما تورا جز (یه سمت) بشارت‌گر و

خاتم انبیاست بر خاتم رسولان نیز دلالت دارد. هشداردهنده برای تمام مردم. نفرستادیم. ۱

نسبت به من همانند هارون نسبت باشی؟ [با این تفاوت] که بعد از من ۱۱

که نسبت به من همانند هارون نسبت به موسی باشی؟ [با این تفاوت] ز بل لاهوری توجیه و تفسیری از فلسفه ختم نبوت به دست می‌دهد که خلاصه‌وار چنین

پیا نیست. ۱

هک است: زندگی انسان در گذشته بر اساس غریزه اداره می‌شد که وحی مربوط به دوران غریزه

۱ است. ولی با پیشرفت انسان، تعقل و تفکر جای غریزه را گرفته است. خاتمیت یعنی پایا.

این حدیث که به حدیث منزلت مشهور است - بمصراحت می‌گوید پس از پیامبر نبی ۱ ك ۱ ۳۰

۲ دوران غریزه یا هدایت بر اساس وحی و ظهور دوره هدایت عقل.

دیگر نخواهد آمد. ۲

تقد و بررسی

ی از پیامبر اسلام آمده است: ار

در روایتی از پیامبر سلام هت لا زمه تفر یر اقبال آن است که انسان‌ها نه تنها به وحی و پیامبری جدید نیاز ندارند. بلکه از

مثل من در میان پیامبران مانند مردی است که خانه‌ای بنا کرده و آن را کامل و زیبا راهنمایی وحی نیز مطلقاً بی‌نیازند؛ چراکه هدایت عقل تجربی. جانشین هدایت وحی شده

ساخته، جز اینکه جای یک آجر آن خالی است و هرکس وارد آن خانه می‌شود و نه آن نگاه است. این خن اگر هم درست باشد. به معنای ختم دیانت است. نه ختم نبوت و گفته او

می‌کند. می‌گوید: «چه زیباست! جز اینکه جای این آجر خالی می‌باشد.» سپس فرمود مر مستلزم آن است که علم را به جای ایمان بنشانیم.

۲ 75 ۱ ۱

جای آن آجر خالی‌ام و پیامبران به وسیله من ختم شده‌اند در نقد گفتار او می‌توان گفت اولاً عقل تجربی هیچ‌گاه نمی‌تواند جانشین وحی شود؛ زیرا

۹۱ است مت سب تست تست سس ما سس تم

بر اساس این روایت نیز پیامبر اسلام: ۱: آخرین پیامبر است. تهج اللاقه. خطید اد

هم اه ها اک ۲۱. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار: ج ۲۴ ص ۳۷۳.

۱ احمدین خلیل، سته اخمد. ع ۲ ص ۳۹۸ محمد اقبال لاهوری، احیای فکر دینی در اسلام. ص ۱۴۶ عرتصی مطهری، مجموعه الارر ج ۴ سس همه

۲ مجمدین حسن جر عاملی: وسائل الشیعه: ع ۱. ص ۱۵.

۱ 6۶۲۱ اندیشه اسلامی ۲

۸ محمدحسین طباطبایی، المیزان فی تفسیراتقرآن، لبنان. موسسه الأعلمی للمطبوعات.

«۷»

۹ مرتضی مطهری، مجموعه آثار (نبوت). ج ۲ تهران. صدرا. ۱۳۷۴.

۰ محمدباقر سعیدی‌روشن، معجزه‌شناسی، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

۱۳۷۹

۱ محمدتقی مصباح یزدی، آموزش عقاید، ج ۲ تهران، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹.

۲ مرتضی مطهری، مجموعه آثار (وحی و نبوت)، ج ۲، تهران، صدرا، ۱۳۷۴.

۳ جعفر سبحانی، منشور عقاید امامیه، قم، مسسه امام صادق، ۱۳۸۵.

[102/10 51 1700 05 8787 77 77]

رفم مشکلات علمی ۹ دسی جاممه اسلامی. دار مد دیگران تاد امام دون یگ جنس حم وسیعی؛ نمی‌نواند خلائی را که از عد م حور پامر در جامعه اسلامی یذ بد آمدت ات کت متکلمان اهل سنت با این تعریف متکلمان شیعه مخالف‌اند. اینان امامت را منصی عدی الف) معنای امامت و ولایت و غیر الهی می‌دانند که با انتخاب مردم، به‌ویژه مهاجر و انصار و با علمای اهل حل و نت.. ه امام به معنای پیشوا و رهبر از ریشه «م» به معنای قصد کردن و توجه نمودن است؛ چراکه فردی واگذار می‌شود. پاره‌ای از متفکران اهل سنت نیز برآن‌اند که حتی امام می‌تواد ب زور و مردم با قصد و توجه خاص به سراغ امام می‌روند. در قرآن» واژه امام اعم از پیشوای صالح و قدرت» سرپرستی جامعه را برعهده گیرد و اگرچه فاسق و شرابخوار باشد. این آودگی ناصالح است: موجب عزل و برکناری او نمی‌گردد!.

۳ ابن‌خلدون، از عالمان اهل سنت. توانسته است در مدمه خود. حقیقت دو دیدگه تشیع و

رم مر و ۱۰۰۲ : ۰۰

یرم ندعوا کل اناس بامایهم؛ [یاد کن] روزی را که هر گروهی را با پیشوایشان تسنن را در باب امامت به‌اجمال بیان نماید: فرا می‌خوانیم.

امامت در نخلر اهل تسنن از مصالح همگانی است که به خود امت بستگی دارد: انها هر کسی

|تعیین کردند. او پیشوا و امام خواهد بود. اما امامت از نظر شیعه. ستون و پایه دین است

امام در اصطلاح متکلمان شیعه کسی است که در مقام جانشین رسول‌خدا نسبت به همه تمیین کرداد او پیشوا م خواهد بود ز نظر شیمه ستون و پایه دین

۱ ۲ [و] بر پیامبرخ! جایز نیست آن را نادیده بگیرد یا به امت واگذار کند. بلکه باید امام را

امور دینی و دنیوی جامعه اسلامی ریاست الهی عام و فراگیر دارد. تعیین کند و [امام] نیز باید از گناهان کبیره و صفیره مصون باشد.۴

بر اساس این تعریف» امام همه منصب‌ها و شئون پیامبری به‌جز نبوت را داراست.

از این روء امام باید دارای ویژگی‌هایی باشد: بر پایه این دیدگاه. امامت از نظر شیعه ادامه رسالت است و پیامبر می‌باید امام بعد از خود

۱. از جانب خدا نصب گردد؛ را تعیین نماید و چون پیامبر جز وحی نمی‌گوید» چنین تعیینی» تعیین خداوند است. به عبارت
۲ دارای مقام عصمت (پیراستگی از گناه و خطا) باشد؛ زیرا بدون داشتن عصمت دیگر، اما باید منصوب از طرف خدا و دارای مقام
عصمت باشد. البته امام شرط دیگری نیز

۲۱ ره ۱ دارد و آن علم خدادادی است تا بتواند تبیین درستی از جزئیات احکام به دست دهد.

نمی‌تواند اعتماد مردم را جلب کند و برای مردم الگو باشد و در قلب‌ها و اندیشه‌های آنان راه رد و آن علم ی است تا بتواند تبیین
درستی از جر م

یابد. بنابراین امام بدین جهت باید از تمام لغزش‌ها و خطاها بری باشد تا مردم را به کژی تاریخ پیدایش اختلاف در مسئله امامت

رهنمون نکند. احادیث و روایات و تاریخ اسلام حاکی از آن است اختلاف درباره مسئله امامت و >اشبئی

۳. نسبت به همه امور دینی علم لدنی و وسیع و گسترده داشته باشد تا در تبیین این امور و رسول خدا هرچند پس از رحلت پیامبر:): در
سقیفه به اوح خود رسد و سپس میان مان و

۲۲۲۳۳۲۲۲ دانشمندان و مردم مورد توجه گسترده قرار گرفت؛ ولی در زمان خود پیامبر ثیر مطرح بوده

اسراء ۴ ۷۲۱

۲ جعفر سبحانی، پیشوایی از نظر اسلام، ص ۲۰۰ نا دا ی ۰

۱۳ همان، س ۲۳ دلا پل الصدی. م ۰۳ ص ۱۲.

۴ آس خلدون: مدمه این خلون، ص ۱۱۹۰ حمفر سبحانی: پیشیرایی از نظر اسلام. ص ۳۷

بخش چهارم امامت و ویت ات پی ۸ ۱۱ ندیه اسامی ۲ ۱۱ ۰۱۷: ۷۷ ۸۷

است. گروهی در زمان پیامبر درباره امامت امور مسلمانان پس از رحلت وی زمزمه‌ها و امت. اگر بپذیریم که مقام امامت مقامی
انتصابی است. در آن صورت اجرای احکام شریعت ر" باید

گفتگوهای داشته‌اند و حتی برخی مانند اخنسن شویق، فرمانروای یمامه، پذیرش اسلام را به دست افرادی سپرد که از جانب خدا
مسئولیت رهبری امت به آنها سپرده شده است.

منوط به این امر کردند که موضوع امامت و خلافت پس از رسول خدامزی: به آنان واگذار گردد و در دوران غیبت که آخرین امام
منصوب از جانب خدا و پیامبر به دلیل نامساعد بودن

چون از جانب پیامبر پاسخ منفی شنیدند. از پذیرش اسلام سر باز زدند. "شرایط در پس پرده غیبت به سر می‌برده این پرسش رخ
می‌نماید که طرح اسلام و امامان

همچنین هرگاه پیامبر مدینه را به عزم سفر و یا دفاع و جنگ ترک می‌کرد» جانشینی برای برای اجرای احکام جاودانه دین در این
دوران چیست؟ آیا در دوران غیبت نیز حاکم اسلامی

خود تعیین می‌نمود. تکرار این عمل در دوران حیات پیامبر حس کنجکاو مسلمانان را باید از سوی پیامبر و امامان منصوب شود یا
اینکه مردم می‌توانند هر فردی را به‌عنوان امام

تحریک می‌کرد تا در مسئله امامت و جانشینی فکر کنند و نظر بدهند. برگزینند؟ از این بیان می‌توان نتیجه گرفت که بحث درباره
امامت بحث از شیوه حکومت

بنابراین بر اساس دیدگاه شیعه نمی‌توان گفت آغاز توجه به مسئله حیاتی امامت» پس از اسلامی در همه دوران هاست.

رحلت پیامبر بوده است بلکه در زمان حیات ایشان نیز مسلمانان کم و بیش به این موضوع یکی دیگر از ابعاد امامت» از دیدگاه شیعه، موضوع تبیین و تشریح اصول و معارف و بیان

می‌اند پیشیده‌اند. احکام و فروع دین و داوری میان اندیشه‌های مختلفی است که میان مسلمانان پدید می‌آید.

امیرالمومنین علی پد در زمان خود پیامبر مطرح بوده و آن حضرت بارها بر این مسئله تأکید امامان معصوم نه تنها برای معاصران، که برای تمامی نسل‌های آینده حجت خواهد بود و

نموده است. بسیاری از مشکلات فکری، اجتماعی، اقتصادی و... گره گشایی خواهد کرد.

بحث در باب امامت با هماهنگی و وحدت جامعه اسلامی نیز منافاتی ندارد؛ چراکه در این

دستاوردهای بحث در باب امامت ی سائل اختلاف علمی

بحث‌ها بیشتر به مشترکات توجه می‌شود و مسائل اختلافی نیز در ساحتی دوستانه.

برخی از عالمان اهل سنت معتقدند اختلاف در باب امامت و جانشینی پیامبر. مسئله‌ای تاریخی ۹ ۱

به دور از تعصب و پیش‌داوری مطرح می‌گردد» که پرداختن به بحث‌های علمی و شنیدن

بوده که زمان آن سپری شده است و از لحاظ علمی» بحث درباره آن دیگر سودی ندارد. ۱ : ۱۱ ۳

اند وی از درو کا | امامت فا ایب با سخنان مختلف و پیروی از بهترین آنها مورد سفارش قرآن است.

۰۰۰ ۹ بت دا د میم مختلف ۰۰۰ ۴

ین باور از دیدگاه شیعه. صحیح نیست؛ زیرا امامت دارای اب ریخی، علمی هدف از تقریب بین مذاهب اسلامی، به هم نزدیک شدن اندیشه‌ها و تحمل یکدیگر تأکید

اجتما دینی است. بحث در باب امامت» یک مسئله تاریخی نیست که زمان آن ۳

جسمای و دینی بخت بر پاپ "امامت ری ب رمان آن سیری بر نقاط مشترک و وحدت و انسجام امت اسلامی در برابر مستکبران و دین‌ستیزان است. بر

شده باشد. بلکه بحث درباره شیوه حکومت اسلامی است که یکی از ضروری‌ترین مباحث اساس این نگرش بود که شیخ الازهر، شیخ محمود شلتوت» رسماً پیروی از مذهب شیعه

روزگار ماست. از آنجا که دین و احکام اسلامی ابدی است: بحث درباره ویژگی‌های مجری برای پرادران اهل سنت ۳ جایز دازست. ایشان در تعبیری می‌گوید:

این احکام. یعنی امام و پیشوای جامعه اسلامی نیز جاودانه است. با توجه به اهمیت جایگاه ۱

۱۰ هب جعفری مشهور به مذهب شیعه امامیه اثنا عشری از جمله مذاهبی است که مانند

امامت باید حا احکا اساین د الهی تعیب گردد. نه اجماع و ضروری ۱

ید حاکم و مجری احکام اسلامی بر اساس نصب آلهی تعیین گر ۶ و مر سایر مذاهب اهل سنت شرع می‌توان از آن تقلید کرد. ۱

مین بر ری ار ری جم ۱۱۱۷۷ مان اس از تسام سب حسست سس سس ساب سس

محمدین جریر علبری تا ربخ طبری ج ۲. س ۱۱۱۷۲ جعفر سبحانی پنبوبی از نظر اسلام. ص حفر نسحانی. پیشوایی از نظر اسلام، ص ۱۳.

بشنی چهارم امامت رولیت ات ی. ۳۷ [۰/۰۱۰۰ ۱۵ ۵۱ ۷۸۷۷ ۷۸۷۷۰۵

نیاز به وجود امام اسلامی ندلنر سفات خدا، اوح و قام. عرش و کرسی: فا و قدیه چن و خنتا: شام

پیامبر اسلام: سه وظیفه را برعهده داشت: دریافت و ابلاغ وحی اللفی «تبیین وحی و نیز بهشت و دوزخ. امری نسروری است.

زمانداری جامعه اسلامی. پس از رحلت پیامبر: دوران وحی به سر آمد. از این رو آغازین ۳ پس از رحلت پیامبر، بازار جمل احادیث مستند به پیامبر دا شد و جاهلان جذیت

وظیفه او پایان یافت، اما دو جایگاه دیگر برای هدایت جامعه اسلامی ضروری می‌نمود؛ انگیزه‌های گوناگون وارد این میدان شدند. برخی به‌ریدیان و مسیحیان مسلمان نها هب مد

تشکیل حکومت برای اجرا و تحقق قوانین قضایی، اقتصادی و اجتماعی اسلام و همچنین کعب‌الاحبار یا وهبین منبه به خاحلر عداوتی که با اسلام داشتند. اس انبلیات و مسیحیات+.

تبیین وحی بعد از پیامبر. تاریخ اسلام وارد کردند و گروهی از مسلمانان سست‌ایمان نیز به تحریک خلفا و امری وقت

از دیدگاه شیعه» پس از پیامبر «خداوند امامان معصوم: جد را با علم خدادادی نصب کرده تا یا به انگیزه مقام‌خواهی و یا دلایلی دیگر به جعل حدیث پرداختند. در این مسئله نیز وجود

بتوانند تبیین‌گر وحی الهی و به تعبیری مرجع و حافظ دین و تدبیرکننده جامعه اسلامی باشند. امام معصوم و پیراسته از گناه و اشتباه کاملاً احساس می‌گردد تا مردم با مراجعه بد وی. حدیث

نصب امامان، بعد از پیامبر بر اساس دلایل زیر قابل توجیه است: حق را از باطل بازشناسند. البته افزون بر این. امام می‌باید ریشه این نوع احادیث مجعد و

۱. پیامبر: در طول ۲۳ سال نبوتش فرصت نیافت تمام تفصیل و جزئیات احکام الهی منقولات باطل و افکار بی‌پایه را بسوزاند و جامعه را از چنگ این دروغ‌پردازان برهاند. برزی

را بیان نماید؛ چرا که از یکسو اصولاً بسیاری از مسائل و احکام در زمان پیامبر موضوعیت نمونه» به یکی از این جاعلان اشاره می‌کنیم:

نیافت و زاین رو پرسشی نیز مطرح نشد؛ از سوی دیگر در مدت سیزده سال نبوت پیامبر ۱۰ سمرقین چندب به‌نام صحابی پیامبر، گرداننده دستگاه تبلیغاتی معاویه بود. او با گرفتن

در مکه تنها اندکی ایمان آوردند و در ده سال آخر عمر حضرت در مدینه نیز جنگ‌های زیادی چهارصد هزار درهم شان نزول دو آیه را دگرگون ساخت. وی آیه‌ای را که درباره جانبازی

پیش‌آمد و به‌همین‌رو فیط مهیانشدت لین به فصل احکم الهی برد رین پس علی بو در لیلة لمبیت (شبی که امیرمزمین در خوابگاه‌پامبرخوبی) نازل شده بود. از

از پیامبر جامعه اسلامی به آگاهی‌بری از خطا نیاز داشت تا بدین امر روی آورند. فضایل قائل ایشان ابن‌ملجم خواند و گفت این آیه در حق وی نازل گردیده است. "همچنین

۲ پس از پیمبریژ فرقه‌های مختلفی نظیر معتزله» خوارج. مرجئه» اشاعره و شیعه به از این سو آیه‌ای که در مذمت منافقان وارد شده بود" درباره علی: ج دانست. ۳

وجودآمدند که هر یک عقاید خود اب قرآن مستند می‌کردند و یات الهی را معایق با اور این دروغ‌پردازی‌ها در حضور هزاران تازه مسلمان شامی که از منزلت علی:ت: در پیشگاه

و می‌نمودد که بی‌مک از مان ین تفسیر نها یکی صحیح بود آیین رو بای پیامبر آگاهی نداشتند سبب عداوت شدید آنان نسبت به حضرت و شیعیان وی و بریبی

نی باشند که تا پونند تفسیر صحیح را از ناصحیح بازشناسند و آن را به جامعه اسلامی جنگی شد که صدها هزار کشته برجای نهاد.

معرفی کنند تا در آینده گروندگان به اسلام» راه درست را برگزینند. مثلاً درباره کیفیت وضو با اینکه پیامبر روزانه چند بار در حضور مردم وضو می‌گرفت و همه می‌دیدند که چگونه دست‌ها ۱. طز ناس یف ابا توضات لاف رت با و مانمردم کسی است که جان خود را برای طب

و صورت خود را می‌شوید و سر و پای خود را مسح می‌کند، اما اهل سنت و تشیع با توجه به یر
ات قرن به دو صورت وضو می‌گیرند که درواقع یکی از آنها مطابق با وضوی پیامبر ت " که هی ی دی تم ۱ ۱ مت و و
بنابراین وجود امام معصوم برای به دست دادن تفسیر صحیح درمورد صعارف و احکام آنچه در دل دارد گواه می‌گیرد. و حال آنکه
او سخت‌ترین دشمن فست ۴ (نفرم) ۴۳ ۲۰۴)
۳ ولد بلامی، الم الرخصن: ج ۱، ص ۱۸۴.

بخش چهارم. امامت و وایت ۲ ۱۷۱ ۰ ۰۱۰۰۲. ۵ ۱۷ ۷۷ ۷۷ ۷۷
امیرالمومنین درباره منافقانی که در لباس صحابی پیامبر جعل حدیث می‌کردند. می‌فرماید: آری، قرآن و احادیث پیامبر برای رفع
اختلاف کافی است.

قرآه : فم اختلاف کاف است. جرا من و شما با هم اختلاف دا
-اگر قرآن و احادیث برای رفع اختلاف کافی است. جرا من و با هم ریم
۱ یک چنین افرادی را می‌شناختند که آنان منافق و دروغگو هستند. هرگز آنها را یث ب ۹
گر مردم یک چنین افرادی ن منافق و دروغگو هرگز آنها را در حالی که هر دو شاخه یک تنه و عضو یک درختیم؟ چرا هر کدام
مسیری را انتخاب

تصدیق نکرده و سخن آنها را قبول نمی‌نمودند. ولی مردم؛ فریب صحابی بودن آنان را
نموده‌ایم که برخلاف مسیر دیگری است؟
خورده و با خود می‌گویند که اینان پیامبر خدا را دیده‌اند و حقایقی از او شنیده و اخذ
کرده‌اند و هرگز سخنی برخلاف حقیقت نمی‌گویند؛ در صورتی که از وضع و حال این دسته جنیز هشام بن حکم در بحث ؟ ۴ ده‌ای با
عمرو بن عبید. پیشوای معتزله در بصره. به
آگاهی ندارند! ۱ ۱ ۱ ۱ _ ۱

فایده معنوی وجود امام به گونه‌ای دلپذیر اشاره می‌کند:
مرحوم علامه آمینی در کتاب الغدير با مراجعه به کتاب‌های رجالی اهل سنت. نام و هشام: آیا چشم داری؟ عمرو: بلی.
ویژگی‌های هفتصد نفر از جاعلان حدیث را بیان می‌کند. با آن چه می‌کنی؟ رنگ‌ها را می‌بینم.
ش داری؟ آری.

۰۰ مه ۰۰ بت ۳ ی ی
بنبراین برای حفظ اسلام و جلوگیری از زشت‌نمایی سیمای نورانی اسلام باید امامان گوش دار ۵ ۱
آ. با آن چه می‌کنی؟ با آن صداها را می‌شنوم.

معصوم و آگاهی باشند تا معیار حق و باطل شوند. در روایات اسلامی به وجود این حجت پس

رومیان بسیج و اعزام کرد و ناز آن سپاه را نیز نفرین نمود. خطر دوم. دشمن بدسگی وحی الهی در کوه حرا بر قلب پیامبر نازل شد و او به مقام نبو و رسالت مفتخر گردید. از

بیس ۱ ۵ آنجا که جبرئیل زمان آغاز تیلب ۲ نکرده ت سه سال. از دعوت

بود که نامه پیامبر را پاره کرد و به فرماندار یمن نوشت که یا پیامبر را د تگ کند و یا سر او را ۰ جبرئیل زمان غاز تبلیغ رسالت را معین نکرد پیامبر به مد سه ل زر دشه

ی و ۲ ۳ ز تنها از رهگذر ارد شایستگان» توانست افراد ان؟

از تن جدا کرده» بعروستد. اما درباره خطر منافقان داخلی باید دانست که این گروه پیوسته در وی پرهیز نمود و تنها از رهگذر ارتباطهای خصوصی با شایستگان نو راد: دی

: ۰ | ی .: ایه ایین خویش متمایل کند.

مدینه یا بیرون از آن مزاحم پیامبر بودند و با توظلههای خویش سخت او را می آزدند؛ ۲ یل مس ۱

۰ بر جا اه من ۱ ۳ نجام پس از گذشت سه سال، فرمان الهی رسید که پیامبر تن دعوت همگانی خود را با

چنانکه در سوره های مختلف قرآن درباره سنگ اندازی های آنان بسیار سخن رفته و حت تب ۱ ت- سل فد ن آلهی رسب هب ۳ یه

سوره ای از قرآن به نام آنها و در شرح افکار و کردارشان نازل شده است. دعوت خویشاوندان و بستگان آغاز نماید: «بستگان نزدیک خود را از عذاب الهی بیم دد».

۱ ۱. دعوت از خویشاه در آغاز دعوت همگان « از ایه تا نزدیکاه ال با

اینک پرسیدنی است که آیا با وجود چنین خطرهایی شایسته است پیامبر- امت اسلامی عوت از خویشان در آغاز دعوت همگانی، از این روی بود که تا نزدیکان یک رهبر ای»

۱ ی اجتماعی به او ایمان نیاورند و از ! نکنند» بیگانگان به دعوت او پاسخ نخواهند داد؛

و آیین اسلام را که دشمن از هر سو در کمین آن تشسته -بدون رهبر به حال خود وانهد؟ س ۸ و ۳ « ۰ ۳ ۰ ۳ ۰ آ

۰ و ۳ نزدیکان انسان پیوسته ملکات > بد ند م آوردن انه

بی شک پیامبر می دانست زندگی عرب. زندگی قبیله ای است و در میان افراد قبایل. ۷ ۷ ن ار ی ۲ ی ۰ ۷ ن آوردن انا

۳ ۲ ۲ ۳ ۱ ۲ زشانه خ مد ۳ بگ داز نا- نت نساته ز ۳ ۰ ست.

تعصب نسبت به سران قبیله با جان آنان در آمیخته است. بتابراین واگذاری تعیین رهبر به: ۳ تب ۱ و ۳ هاشم را با

۲ ۰ بد برد . به تڈ دستور داد ۲۵ نفر از سخصیت ۳ ها

چنین مردمی، مایه چنددستگی و نزاع قبایل خواهد بود و دشمن از این اختلاف بهره خواهد بدین جهت. پیامبر به علی رد دستور راز سسصم اف بر میک سم ز بای

برد. بر این اساس» تعیین جانشین پیامبر از طریق نص پیامبر درستتر می نماید ضیافت ناهار دعوت کند. مهمانان همگی این دعوت را اجابت کردند اما پس از صرف غذا

ابولهب عموی پیامبر، با سخنان سبک خود. آمادگی مجلس را برای شنیدن سخنان پیامبر

ب) ادله نصب و عصمت امامان برهم زد و مجلس بی هیچ نتیجه ای پایان یافت و مهمانان خانه رسول خدا را ترک گفتند.

۱ دلایل ذ فردای آن روز پیامبر تصمیم گرفت ضیافت دیگری ترتیب دهد و همه را جز ابویهب به

و ی ره را ۱ ۱ ۳ خانه خود دعوت کند. دیگر بار پیامبر پس از صرف غذا در جمع بزرگی از شخصیت های

پیامبر را به عنوان پیمان فداکاری بفشارد. در این هنگام. پیامبر دستور داد که علی + بنشیند. کوچک خود که انگشتی در آن بود به فقیر اشاره کرد تا انگشتی را از دست او درآورد. فقیر

حضرت بار دیگر گفتار خود را تکرار نمود. باز علی یذ برخاست و آمادگی خود را اعلام کرد. این نیز انگشتی را از دست امام درآورد و رفت.

بار نیز پیامبر به وی دستور داد که بنشیند. در مرتبه سوم بسان دو مرتبه پیشین جز علی.ن: هنگامی که این خبر به پیامبر رسید» از خدا چنین درخواست نمود: «همان طور که برای

کسی برنخواست و تنها او بود که پشتیبانی خود را از پیامبر اعلام داشت. آن گاه پیامبر دست موسی :ع؛ از خاندان خودش وزیری معین نمودی» پروردگارا برژی من نیز از اهل بیتم وزیری

خود را در دست علی اند گذاشت و جمله تاریخی خود را بر زبان راند: معین بفرما.» در این لحظه فرشته وحی فرودامد و ایه یادشده را برای پیامبر خواند. ۲

زب ۱ ۱ «۱ بنابر آنچه بیان شد مقصود از «الینَ والین یمور السلا...» در آیه مورد بحث. علی

هان ای خویشاوندان و بستگان من! بدانید که علی برادر و وصی و خلیعة من در. نب متصوه از ۹ تفن مق تین ون ر مور بت بین

۲ تعبیر «ولی» در این آیه به معنای سرپرست. حاکم و صاحب اختیار است که خداوند

بدین تر آ ۳ ای ۱ و رد! از ار. ۰ ۰ ۱.

ین ترتیب در آغاز رسالت پیامبر نخستین وصی اسلام نیز تعیین گردید. از اینکه پیامبر اصالتا و پیامبر و جانشین وی نیز در پرتو موهبت الهی عهده دار آن هستند. چرا که اگر ولی به

در یک روز، هم نوت + امامت علی :+ را اعلام کرد. می توان به جایگاه مار امامت ۱ ك ۱ ۱

روژه هم نبوت خود و هم امامت علی :+ را اعلام کرد. می توان به جایگاه مصار امامت معنای دوست، ناصر و یاور باشد» انحصار آن به سه نفر - که از تعسر «الما» (به معنای تپدا)

۱ به بیانی سبزه سال، ۱ مانده (۵): ۵۵

۴ علا . اد ۱ ی ۰ در.

مان امنی اه برع. سس ۰۲۸۱ ۲۳۹ احمدین خیل، متتگ ایند م ۱ می ۱۵۹ عم دی ۲ علی بن حسام الاین منفی هندی، کنز الممال. ج اص ۰۰۴۵ ۶۱۳۷: فجر راری. تخسیر کنر. ۵۲ صی ۳۶ علامه

۷ ی ز نظ راسلام. ص ۰۱۵۸ عدالحسین آمیننی: القهء پر ج ۲، ص ۱۵۲ هتفر ستانی: پیسرایی از نظر اسلام. ص ۱۸۹

بختی هارمه مامت رولیت ۲ ۱۷۷ ۸ ۱ ندیه الا ۲۷ ۲ [۰۰۱۰۰ ۵۱ ۱۱ ۸۷۷ ۸۷۸۷۰۵ ۷

برمی آید - بی معنا خواهد بود؛ چه آنکه مطابق آیات، مومنان جملگی دوست و یاور یکدیگرند! رکات اصطلاحی بعد از هجرت واجب شده. بر این اساس، این اشکال که به بخشش انگشت

شاهد این مدعاء آیه بمدی است که می فرماید: رکات نمی گویند» برطرف می گردد.

من یل اه و وله لین وان حزب وم اون "و هرکس خداو پیامر او و ۴ برخی می گویند اگر مقصود آیه. امیرالمومنین رد است» چرا لفاظ «لنرین او لین

کسانی را که ایمان آورده اند. ول خود بدانند. [پیروز است؛ چراکه] حزب خدا همان یْمُونُ «بوتُونُ» و «مُ زاکْمُونُ» به صورت جمع آمده است؟

پیروزمندانند.» پاسخ این است که. در قرآن به کزات لفاظ جمع درمورد فرد به کار رفته است. برای مثال.

در آیه مباهله کلمه «نساءنا» (عزن‌های ما) «ر انفضنا» (سجان‌های ما) به صورت جمع آمده؛

این آیه، قرینه دیگری است بر اینکه ولّی به معنای سرپرست. حاکم و صاحب‌اختیار است؛ حال آنکه مفسران اسلامی اتفاق‌نظر دارند که مقصود از «زن‌های ما» فاطمه زهرا(ع) و مراد از

زیرا تعبیر «حزب آلّه» و غلبه بر دشمنان، مربوط به تشکیل حکومت اسلامی است که از جان‌های ماء علی یز است. همچنین در مواردی بسیار هنگامی که خدا از خود سخن می‌گوید.

نوعی تشکّل و همبستگی اجتماعی برای هدفی مشترک حکایت می‌کند. نه یک دوستی با اینکه ذات خدا یگانه و یکتاست» ضمیر جمع به کار می‌برد.

ساده. از سویی دیگر «اگر «ولی» به معنای دوست و یاور بوده تعبیر «این آسوا» کافی بود و بنابراین از آیه به نیکی برمی‌آید که خدا و پیامبر و امیرالمومنین ید ولایت و حاکمیت بر

هرگز ضرورتی نداشت موضوع نماز و زکات مطرح گردد؛ چراکه مؤمنان همه با هم دوست مؤمنان و حق تصرف در امور آنان را دارند و هر ولایتی که بر محور آنها و یا به اجازت آنها

بوده و ناصر یکدیگرند. ممکن است گفته شود علت بازگویی نماز و زکات» اهمیت این امر نباشد. نامشروع است.

است که یکی نظام عبادی و دیگری مالی است. در پاسخ می‌توان گفت اگر هم ذکر نماز و سه. آیه تبلیغ

زکات به جهت اهمیت آن باشد. اما در آیه به نکته دیگری اشاره شده و آن اعطای زکات در اما لوسول بل ما رل لت بن وت ونم تفعل تما بت رنه و هیفصت بت

حال رکوع نماز است. این حالت چه خصوصیتی دارد که در آیه آمده است؟ الاس؛ ۲ ای پیامبر، آنچه از جانب پروردگارت به سوی تو نازل شده ابلاغ کن؛ و اگر نکنی

بنابراین از تعبیر «الزین أمّثوا» فرد خاصی اراده شده چرا که اگر مقصود همه مومنان پیامش را نرسانده‌ای. و خدا تو را از [گزند] مردم نگاه می‌دارد.

بودند» دلیلی نداشت که این قید در آیه بیاید و اگر آیه به فرد خاصی نظر داشته است. دیگر ۱

نمی‌توان گفت مقصود از «ول» دوست و یا یاور است. بسیاری از مفسران و محدثان اهل سنت و تمامی مفسران و محدثان شیعه بر آن‌اند که

۴ منظور از زکات در ای آی. اصطلاح فقهی آن نیست؛ بلکه معنای عام قرانی آن این | یه درمورد امامت علی(ع) و داستان غدیر نازل شده است.

مطمئن‌تر است. قرآن به هر انفاقی که برای خدا انجام‌گیرده زکات می‌گوید که اعم از زکات در آخرین سال عمر پیامبر مراسم حجه‌الوداع باشکوه هرچه تمام‌تر به پایان رسید. در این

واجب و مستحب (فاق) است. "قرآن این واژه را در آیات مکی" به کار برده است در حالی که مراسم نه‌تنها مردم مدینه. بلکه بسیاری از یاران پیامبر از نقاط مختلف سرزمین اسلامی

سس سس افتخار همراهی ایشان را داشتند. پیامبر عذخ در هیجدهم ماه ذیحجه در سرزمینی به نام

۱ سز ویو و اوبنات هم از لیء بفض.ه (توه): (۷۱) غیبرخم که در حقیقت چهار راهی بود که کاروان حجاج را از هم جدا می‌کرد - دستور توقف

۲ مانده(۵): ۶

۴ انبیاء (۲۱): ۴۷۳ مریم (۹۱): ۳۱ آل عمران (۳): ۶۱. ۷

۴ مزمون (۲۳): ۴. ۲ مانده (۵): ۶۷

خن بهاره ممت و بت وی یو تیه نمی ۷ ۸۷ ۸۷۸۷ ۰۰۱ ۱ ۱ ۰ ۷

داد و به همراهان فرمود: از جانب خداوند مأموریت دارد که پیام مهمی را به آنها برساند و گر علی را خوار سارد و حق را با او و در مدار او قرار ده. حاضران این مطلب را به عایبان اباع کسد.

چنین نکند. رسالت خود را انجام نداده است.

ی سس مس مسب

اینده نزدیک دعوت حق را لبیک خواهم گفت. شما درباره من چه می‌گویید؟ در پاسخ گفتند: و ۲۵۰ نفر از علما و محدثان اسلدمی از آغاز تاکنون به‌تواتر آن زاین رو در

گواهی می‌دهیم تو آیین خدا را به ما ابلاغ کردی و خیرخواهی نمودی و در راه هدایت ما اصالت و اعتبار این حدیث جای هیچ تردیدی نیست!.

تلاش بسیار کردی. خدا به تو جزای خیر دهد. اینک باید دانست مقصود از مولی بودن پیامبرتی: و علی جد چیست؟

آن‌گاه فرمود: آیا بر وحدانیت خداه رسالت من و واقعیت روز رستاخیز گواهی می‌دهید؟ قراین بسیاری گواهی می‌دهند که مراد از این تعبیره زعامت و رهبری است که به برخی از

همگی پاسخ مثبت دادند. آنها اشاره می‌کنیم:

سپس فرمود: من قبل از شما بر حوض کوثر وارد می‌شوم. بنگرید با دو جانشین گرانبهایی ۱ در ماجرای غدیره پیامبرنیة کاروان زائران خانه خدا را در سرزمینی بی‌آب و علف.

من چگونه رفتار می‌کنید؟ شخصی پرسید: مقصود از دو جانشین گرانبهایی چیست؟ آن‌هم در نیم‌روزی بسیار گرم متوقف ساخت. گرمی هوا به حدی بود که حاضران نیمی از

پیامبر پاسخ داد: یکی کتاب خدا و دیگری عترت من است و خدای لطیف و خبیر به من عباى خویش را بر سر افکنده و نیم دیگر را زیرانداز خود کرده بودند. با این وضعیت بی‌شک

خبر داده که این دو از یکدیگر جدا نمی‌شوند، تا آنکه در روز قیامت در کنار حوض به من پیامبر باید سختی بگوید که در هدایت امت «نقشی سرنوشت‌ساز داشته باشد و بهراستی چه

درآیند. بر آن‌دو پیشی نگیرید که نابود می‌شوید و از آنها نیز فاصله نگیرید که هلاک می‌گردید. کاری از تعیین جانشین - مایة وحدت کلمة مسلمانان و حافظ دین - سرنوشت‌سازتر است؟

آن‌گاه دست علی، ند را گرفت و بالا برد و فرمود: ۲ پیامبرتر پیش از طرح ولایت علید از اصول سه‌گانه توحید و نبوت و معاد سخن

ها لاش من اولی الّاس بالمومنین من آنشیهیم؟ ای مردم چه کسی بر مومنان از خود گفت و بر این امر از مردم نیز اقرار گرفت و آن‌گاه پیام الهی را ابلاغ کرد. از توأم بودن این

آنان سزاوارتر [عصاحب اختیارتر] است؟ اصول و گرفتن اقرار به آنها می‌توان به اهمیت پیام پی‌برد و دریافت که بی‌گمان هدف پیامبر

۱ از آن همایش عظیم امری عادی - همچون سفارش به «دوستی» - نبوده است.

در پاسخ گفتند: خدا و پیامبر او بهتر می‌دانند. پیامبر عیة فرمود: خداوند مولای من؛ و من ۳. در آغاز خطبه حضرت از نزدیک بودن رحلت خود خبر داد که این امر نشان می‌دهد

یز مولای مومنم و بر آن از خودشان صاحب‌اختیارترم. سپس سه بار فرمود: ایشان از وضع امت پس از خویش نگران بوده است و از این رو با تعیین جانشین، آیین خود را

من کت مولاة فعلی مقولاً؛ آن کس که من مولای او هستم. علی مولای اوست. در برابر طوفان حوادث آینده بیمه می‌کند.

۴ پیامبرتی (پیش از بیان پیام الهی درباره علی.ت.: از مولویت و اولویت خود سخن به

آن‌گاه افزود: . ۱ :

1: میان آورد و فرمود: خدا مولای من است و من مولای مومنانم و نسبت به آنان از خودشان

پروردگار! دوست بدار آن کس را که علی را دوست می‌دارد و دشمن دار آن کس را که با سزاوار ترم. بیان این معطلب، گواه آن است که «مولی بودن» علی: ۲: از سنخ همان مولویت و

علی دشمن است و مهربان باش با هر کس که نسبت به علی مهربان است و حشم او، مس سس نس بت مسب بت سب یت مد ساب سا

برکسی که بر علی خشم آورد و باری کن آن کس را که علی را باری کید و خوار سار ان کس رکه امه مدالحین امینی ندیم چ ۱ص ۱۴ و ۱۵.

بخش چهارم امامت و ولایت ۲ ۱۸۱ ۱۸۲ دا ی ۲ ۰ ۲. ۰/۳۱۰۰ ۵ ۱۷ ۵۱ ۷۷ ۷۷ ۸۷۸۷

اولویت مربوط به پیامبر اکرم: بوده و ایشان به فرمان الهی این امور را برای علی + نیز ثابت است که انسلاز مرگش را می‌برنم [و چشم به راه بد رمانه بر اوسم]: ۴"

کرده است. اما پیامبر با تعیین جانشینی با کمایت، امد محالفان را به پأس مبدل ساخت. با تعیین

مقصود از «اولویت» نبی اکرم، همان است که در قرآن بدان تصریح شده؛ آنجا که می‌فرماید: چنین رهبری نعمت اسلام به کمال رسید. از این روست که پس از نصب علی. :۰ در روز غد.

۶ م آمر. ای بر موه آیه ۰ فرود آمر: ۲

۱ لنسپی اولی بالمومنین من | شم ۳ پیامبر به ممان از خودشان سزاوارتر [و آیه «اکمال دین» فرود امد:

نزدیکتر] است.

نزدیکتر] امروز کسانی که کافر شده‌اند. از [کارشکنی در] دین شما نومید گردیده‌اند. پس. ار ایس

دا ی ۱ ۱ ۳ ۱ مترسید و از من بترسید. امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شم تمام

و مقصود از سزاوارتر بودن پیامبر « این است که به امر الهی حق تصرف در نفوس و اموال گردانیدم. و اسلام را برای شما [به عنوان] آیینی برگزیدم؟

مومنان را دارد؛ یعنی اگر به جهاد و یا انفاق دستور دهد. باید آنها بی‌چون و چرا بپذیرند. لازمه

۲ پر اه ۵ ن. ۱ ار

چنین اطاعتی» همان ولایت و سرپرستی جامعه اسلامی است که از جانب خدا به او داده شده البته ایات دیگری نیز بر امامت علی، ند دلالت می‌کند که در این مختصر امکان بیان

۱ ۱ ۲ ۲ ت.

است و این مقام پس از وی به امام علی ید عطا شد و او به مقام سرپرستی نایل آمد. نها نه

۵ پیامبر اکرم نز پس از بیان پیام الهیء از حاضران خواست آن را به گوش غایبان دلایل روایی

برسانند. سپس از منبر پایین آمد و به یاران خود دستور داد به علی به عنوان «امیر مومنان» یک. حدیث منزلت

تهنیت و تبریک بگویند. به همین روء امام در خیمه‌ای قرار گرفت و یاران پیامبر نیز گروه گروه پیامبر اسلامه در موارد مختلف» منزلت و مقام علیند نسبت به خود راه همان منزلت و

وارد می‌شدند و به او تبریک می‌گفتند. ابوبکر و عمر نیز وارد خیمه شده. رو به امام کردند و گفتند: مقام هارون نسبت به موسی دانسته و تنها یکی از مقامات هارون - یعنی نبوت - را از علی-.

۰. سلب است.

هنیناً لک یا علی بن ابی طالب أصبح مولای و مولاکل مومن و مومنه؛ "گوارایاد بر توای ب کرده است

علی! امروز سزاوارترین فرد نسبت به هر مرد و زن مومن شده‌ای. در اینکه چه هنگامی این حدیث را پیامبر بیان فرموده‌اند چنین گفته شده است که پیامبر

وقتی آگاه شد سپاه روم در حال آماده شدن برای یورش به مدینه است» بسیج عمومی اعلام

تاریخ اسلام نشان می‌دهد دشمنان پیامبرت برای خاموش کردن برای دعوت الهی او به کرد و سپاهی را برای مقابله با هجوم رومیان آماده نمود و در اردوگاهی گردآورد. در این لحظه

شیوه‌های گونا گگونی از متهم کردن پیامبر به سحر و جادو گرفته تا ت تصمیم به قتل آن حضرت به پیامبر گزارش رسید که منافقان مدینه تصمیم دارند در غیاب وی در مدینه دست به کودتا

در بستر خویش» دست یازیدند. اما در تمام موارد دست عنایت حق با پیامبر بود و وی را از زنده. پیامبر برای پیشگیری از هر نوع حادثه احتمالی» علی + را یه‌جای خود نشاند و دستور

نقشه‌های شوم مشرکان حفظ کرد. آخرین امید آنان - به‌ویژه با توجه به فرزند پسر نداشتن داد تا بازگشت وی به امور دینی و دنیوی مردم رسیدگی نماید. هنگامی که منافقان از این امر

پیامبر - این بود که با مرگ پیامبر, این دعوت نیز خاموش خواهد شد: «می‌گویند: «شاعری یم ی را را

۱» ام یقولون شاعر نثریض به رب النلون.» (طور) ۰۸۵۳)

مس سس تست نوی میت طم اس ما یط مرس ۴ علامه عبدالحسین امینی, الغدیر, ج ۱ ص ۳۵ ۳۳ جعفر سنحایی: پشمایی از نظر اسلام. مس ۴۰۵

۱. احزاب(۳۳): عر ۲ ۱ «لغ ینش این زوا من متخ فلا نطشوهوم و اون الوم اقلت تم هنک و امش صتده خمی وا رم

۲ علامه عبدالحسین امینی الشدیر ج ۱ ص ۲۸۲ ۰۳۷۹ ۱ لحم الزشلام دینا ه (مانده) ۰۳ ۵(۰). ۱

بسن بهارم مت مرت ۰ ۱۸۳ ۴ ۱۱ دنه سای و ۰. ۰ [۰/۰۱۰۰ ۰۵ ۱۵ ۵۱ ۷۷ ۷۷ ۸۷۸۷

آگاه شدند و دیدند که توطئه آنان نقش بر آب شده, به فکر چاره افنادند. ازاین رو شایع کردند اهل‌بیت:,: پیامبر مانند کشتی نوح, یگانه پناهگاه و راه نجات‌ند. از این روی هر که از

که روابط علی :::: با پیامبر به تیرگی گراییده و وی مورد بی‌مهری پیامبر قرار گرفته است. آنها پیروی نکنند. گمراه خواهد شد.

انتشار چنین شایعه‌ای در محیط مدینه موجب ناراحتی دوستان علی + شده بود. امام. :؛ برزی

۱ ۱ امامان دوازده کانه

خنثی کردن این شایعه, خود را به پیامبر -که فاصله زیادی تا مدینه نداشت - رسانید و ایشان پیامبرعه تنها علی ند به | نکرد. بلکه به آمدن امامان دوازده‌گاند!

۱۷۱۵۵ پیامبر عهده تنها به نصب علی + به امامت بسنده نکرد بلکه به آمدن امامان دوازده دندای

را از جریان امر آگاه ساخت. در این هنگام. پیامبر جمله تاریخی خویش بیان فرمود: طه ۲ ۱

پس از خود خبر داد که عزت دین به مدد آنها تحقق خواهد پذیرفت. ایشان در روایتی می‌فرماید:

اما ترضی آن تکون منی بمتزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی، انه لا ینبعی آن آذهب ۱

با ۱ زال | دیا ال این عشر خلیفه؛ هموا ازده خلیفه عزیز خواهد بود.

الاوانت خلیفتی؛" آیا راضی نمی‌شوی که نسبت به من بسان هارون نسبت به موسی لا یزال الاسلام عزیزا الی اننی عشر خلیفه؛
همواره اسلام به دوازده خلیفه عزیز خواهد بو

باشی، جز آنکه پس از من پیامبری نیست. هرگز شایسته نیست که من بروم. مگر اینکه تو ۱

خلیفه و نماینده من باشی. در حدیث دیگری نیز چنین می‌فرماید:

همواره این دین. قدر تمند و شکست‌ناپذیر خواهد بود تا دوازده خلیفه بر آن حکومت کنند. ۱

1ال. اب ۲ یا ۳۲ «۳ تم هگ رد اه هه

قرآن کریم» هارون رید مقام نبوت» وزارت و جانشینی و خلافت حضرت موسی یذ را داشت. بی‌گمان این دوازده خلیفه و جانشین
پیامبر که مایه عزت اسلام‌اند - تنها امامان

بنابراین یکی از مقام‌های هارون ید جانشینی حضرت موسی ند بود و به همین روی بعد از شیعه‌اند؛ زیرا خلفای نخستین چهار نفر
بودند و حاکمان بنی‌امیه نیز چهارده نفر که همه آنها

موسی: ی اطاعت از او بر بیتی اسرائیل واجب بود. بر این اساس» بر مسلمانان نیز لازم است به‌جز عمرین عبدالعزیز مرتکب ظلم و
ستم‌های آشکار شدند و از سویی شمار حاکمان

پس از پیامبر از علی ید پیروی نمایند. بنی‌عباس سی و هفت نفر بود که آنها نیز مایه سرافکندگی اسلام بودند بنابراین معنای حدیث

دو. حدیث سفینه کاملاً آشکار است. اما عجیب آنکه این حدیث از نگاه مذاهب دیگر» به‌صورت یک معما

پیامبر اسلام در روایتی اهل‌بیت خود را به کشتی نوح مانند کرده است: درآمده است.

ان هل بیتی فیکم ملّ تفتینه نوح فی قومی من زکنها نجی و من تخلف عنها غرق؛" برای اثبات دوازده‌گانه بودن امامان معصوم می‌توان
ابتدا امامت و عصمت علی: ید را از

آگاه باشید که اهل‌بیت من در میان آمتم. مانند کشتی نوح است که هرکس بر آن نشست. طریق قرآن و احادیث معتبر ثابت نموده سپس
با استناد به روایات در مورد تعداد امامان و نام

نجات یاف که به آن پناه نبرد. غرق شد. ب

نجا یافت و هر کس به آن پناه دبرد» عرق سد و مشخصات آنها امامت سایر امامان را نیز اثبات نمود.

۱. سید هاشم بحرانی؛ به المرام. ص ۱۳۶ ۱۰۹؟ احمدین حنل، مستد احمد؛ ج ۱ ص ۱۷۵ ۱۷۳" محمدین اسهم عیل

بخاری. صحیح بخاری. ج ۳ ص ۳ علی‌بن حسام‌الاین منفی هندی. کنز‌الممال. ج ۹ جج وگیم ۲ عصمت امامان

۴ و هیا له بن زخفینا أأ فائون نب (مریم) ۴۱۹ ۵۳). یکی دیگر از ویژگی‌های امامان، عصمت یا مصونیت از خطا و گناه می‌باشد
چرا که همه

۳ «اجئل بی وزرا من أهلی.» (عطه) (۲۰): ۲۹ کث

۴ و قال موس ۹۹ ها - ائل نز فه ۶ له رم تسیا الم سدين « (اعرای) ۷. ۱۱۴۴ ۱

۰ کی « خیه هاژون اخلفني في فومي و اشلخ و ح ی ۱ سب (ع ۱۷ . محمدین اسماعیل بخاری؛ صحیح بخاری، ج ۹ ص ۸۱ احمدین حسل، مسند احمد؛ ج ۵ ص ۸۶ جمفر سحابی.

بن حجر هیئمی. الصراعت المحرفه، ص ۱ جعفر سحانی، پشواپی از نظر اسلام. ص پشواب ی از نظر اسلام س ۲۴۹.

بسن بهارم مت مرت ۱۸۳۰ ۴ ۱۱ دنه سای و ۲۰۰ [۰/۰۱۰۰ ۵۱ ۱۵ ۰۵ ۸۷۸۷ ۷۷ ۷۷

آگاه شدند و دیدند که توطئه آنان نقش بر آب شده، به فکر چاره افتادند. از این رو شایع کردند اهل بیت:، پیامبر مانند کشتی نوح، یگانه پناهگاه و راه نجاتند. از این روی هر که از

که روابط علی :: با پیامبر به تیرگی گراییده و وی مورد بی‌مهری پیامبر قرار گرفته است. آنها پیروی نکند. گمراه خواهد شد.

انتشار چنین شایعه‌ای در محیط مدینه موجب ناراحتی دوستان علی + شده بود. امام: ؛ برزی

۱۱ امامان دوازده گانه

خنثی کردن این شایعه، خود را به پیامبر - که فاصله زیادی تا مدینه نداشت - رسانید و ایشان پیامبر عتتها علی ند به | نکرد. بلکه به آمدن امامان دوازده‌گانه!

۱۷۱۵۵ پیامبر عتتها به نصب علی + به امامت بسنده نکرد بلکه به آمدن امامان دوازده دندای

را از جریان امر آگاه ساخت. در این هنگام. پیامبر جمله تاریخی خویش بیان فرمود: طد ۲ ۱

پس از خود خبر داد که عزت دین به مدد آنها تحقق خواهد پذیرفت. ایشان در روایتی می‌فرماید:

اما ترضی آن تکون منی بمترلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی، انه لا ینبعی آن آذهب ۱

با ۱ زال | دیا ال این عشر خلیفه؛ هموا ازده خلیفه عزیز خواهد بود.

الاوانت خلیفتی؛" آیا راضی نمی‌شوی که نسبت به من بسان هارون نسبت به موسی لا یزال الاسلام عزیزا الی اننی عشر خلیفه؛ همواره اسلام به دوازده خلیفه عزیز خواهد بو

باشی، جز آنکه پس از من پیامبری نیست. هرگز شایسته نیست که من بروم. مگر اینکه تو ۱

خلیفه و نماینده من باشی. در حدیث دیگری نیز چنین می‌فرماید:

همواره این دین. قدر تمند و شکست‌ناپذیر خواهد بود تا دوازده خلیفه بر آن حکومت کنند. ۱

1ال. اب ۲ یا ۳۲ « ۳ تم هگ رد اه هه

قرآن کریم « هارون رید مقام نبوت» وزارت و جانشینی و خلافت حضرت موسی ید را داشت. بی‌گمان این دوازده خلیفه و جانشین پیامبر که مایه عزت اسلام‌اند - تنها امامان

بنابراین یکی از مقام‌های هارون ید جانشینی حضرت موسی ند بود و به همین روی بعد از شیعه‌اند؛ زیرا خلفای نخستین چهار نفر بودند و حاکمان بنی‌امیه نیز چهارده نفر که همه آنها

موسی: ید اطاعت از او بر بئی اسرائیل واجب بود. بر این اساس « بر مسلمانان نیز لازم است به‌جز عمرین عبدالعزیز مرتکب ظلم و ستم‌های آشکار شدند و از سویی شمار حاکمان

پس از پیامبر از علی ید پیروی نمایند. بنی‌عباس سی و هفت نفر بود که آنها نیز مایه سرافکندگی اسلام بودند بنابراین معنای حدیث

دو. حدیث سفینه کاملاً آشکار است. اما عجیب آنکه این حدیث از نگاه مذاهب دیگر « به صورت یک معما

پیامبر اسلام در روایتی اهل بیت خود را به کشتی نوح مانند کرده است: در آمده است.

ان هل بیّتی فیکم ملّ تفرّیة نوح فی قومی من زکّنها نجی و من تخلف عنها غرق؛" برای اثبات دوازده گانه بودن امامان معصوم می توان ابتدا امامت و عصمت علی: را از

آگاه باشید که اهل بیت من در میان آمتم. مانند کشتی نوح است که هر کس بر آن نشست. طریق قرآن و احادیث معتبر ثابت نموده سپس با استناد به روایات در مورد تعداد امامان و نام

نجات یاف که به آن پناه نبرد. غرق شد. ب

نجا یافت و هر کس به آن پناه دبرد» عرق سد و مشخصات آنها امامت سایر امامان را نیز اثبات نمود.

۱. سید هاشم بحرانی؛ یه المرام. ص ۱۳۶ ۱۰۹؟ احمد بن حنبل، مسند احمد؛ ج ۱ ص ۱۷۵ ۰۱۷۳" محمد بن اسهم عبل

بخاری. صحیح بخاری. ج ۶ ص ۳ علی بن حسام الاین منفی هندی. کنز الممال. ج ۹ ج ۶ و گیم ۲ عصمت امامان

۴ و هیا له بن زخفینا أخواً فآزون نب (مریم) ۴۱۹ ۵۳). یکی دیگر از ویژگی های امامان، عصمت یا مصونیت از خطا و گناه می باشد چرا که همه

۳ «اَجَلُ بِي وَزَرَا مِنْ أَهْلِ.» (عطه) ۲۰: ۲۹) کث_

۴ و قال موس ۹۹ ها - اثل نز فه ۶ له رم تسيا الم سدين « (اعراى) ۷. ۱۱۴۴ ۱

۰ کی « خيه هاژون اخلفني في قومي و اشلخ و ح ی ۱ سب (ع ۷ ۱. محمد بن اسماعیل بخاری؛ صحیح بخاری، ج ۹ ص ۸۱ احمد بن حنبل، مسند احمد؛ ج ۵ ص ۸۶ جعفر سبحانی.

بن حجر هیئمی. الصرا ع المخرفه، ص ۱ جعفر سبحانی، پشواپی از نظر اسلام. ص پشواب ی از نظر اسلام س ۲۴۹.

کث_ دا نا ۲. ۷ [۲. ۷ ۰۰۱۰۰ ۵۱ ۱۱ ۵۷۸۷ ۸۷۸۷ ۷

بحتر چهارم امامت و ودیت > ۱۸۷ ۰

جدا نمی شوند. تا اینکه بر حوضی بر من وارد شوند. اما در پاسخ ان پرسش که محبت به اهل بیت چه سودی دارد. بان گفت مجنت ه ۲

است چیزی که تمسک به [باکمال و پرفنسلت، خود تردبان صعود به سوی کمال است. آدمی هرگاه فردی ز ی ج

شن است چیزی که د به آن مایه هدایت است و از گمراه باز م دارا، ار ود ك ۱

۰: ۱۷ مه ۳ بب است و ز گمراهی باز می د رد ۳ هرگز ۲ دوست داشته باشد، می کوشد خود ۳ با و همگون سازد و آرحه ماه چ تسد ی او احصت. ده

قران جدا نمی شود. باید از هرگونه خطا و گنا م با ۱

قران جدا نمی شو ز هرگو و گناه مصون باشد. دهد و آنچه او را می آزارد. ترک نماید. یکی از بازتاب های محبت به اهل بیت.. ج پیمی

چپار. پیامبر در حدیثی ات خود را به کشت نوح ید آ. ها

و ۱ اهل بیت خود را به کشتی نوح تشبیه می کند که هر کس بر آن عملی از آنان است. کسانی که تنها اخپار علاقه فلاهری کرده؛ ولی در عمل با مجوت خید

دراید ار ن ۱ فاد رها + ، شود عج خوا ۳ ۱ ۰

راید. از و امواج طوفان رهایی می‌یابد و هر کس از آن رویگردان شود غرق خواهد مخالفاند. از محبت واقعی به دورند. اهل بیت پیامبره همان‌هایی هستند که خن‌ها را از هر

شد. بدین‌سان، همان‌گونه که کشتی نوح، یگانه راه نجات است» تمسک به اهل بیت و اطاعت ۱ را و ای و او

از آنها نیز تنها را و طلست و پلیدی فکری و روحی تطهیر نموده و آنان را اصل و اساس هر خوبی و نیکی قرار داده است.

و پیروی از آنها نیز تنها راه نجات و رستگاری است. بر این اساس کسانی که مایه رستگاری پر از ۱ ۹

۱ ی کت نابراین دوستی با اهل بیت درواقع دوستی با خوبی‌ها و نیکی‌ها و پیروی از آنهاست.

امتاند. طبعاً از خطا و اشتباه به دور خواهند بود.

محبت به اهل بیت (ج) مهدویت

۰ : بیعه» اماما- ددم تف زر که تس آ دا وان اب رابع

محبت به اهل بیت پیامبر بو که در قرآن و روایات بر آن تأکید شده از ضروریات دین است. از دیدگاه شیعه، امامان معصوم دوازده نفرند که نخستین آنها علی بن ابی طالب: + و آخرینشان

۲ ۹ مرد و ار ۱

قران دراین باره می‌فرماید: حنصب ولی عصر(عج) است که ایشان به ان خدا در پس برده عیبت است. اما روزی که

ق و رفهرو ما ۲ ۶ ها و ر ۳ ۰

قل لا استلکم علیه اجر الا لا فی لقربی: "بگو: به از ای آن [رسالت] پاداشی از شما جهان پر از ظلم و ستم شده باشد. به آذن خدا با ظهور خود. جهان را از عدل و داد پر خواهد

خواستار نیست» مگر دوستی درباره خویشاوندان.» کرد و اسلام ۳ در سراسر عالم خواهد پراکند. ۲ بی‌شک تحقق این امر. هدف تقابلی پیامرن

1 ال به‌ویژه پیامبر خاتم‌ز است.

امام دوازدهم فرزند امام حسن عسکری: در پانزدهم شعبان سال ۲۵۵ هجری در شیر

ای رسول خدا! نزدیکان و خویشان تو که مودت‌ها بر ما واجب شده است. چه کسانی سامرا چشم به دنیا گشود. نام و کنیه آن حضرت همانند نام و کنیه پیامبر-- است و از

هستند؟ فرمود: فاطمه و پسرانشان. ۱ لک، -

؟ پیامبر فرمود: علی و و پسرانشان. ۱۳ ۰-

لقب‌های ایشان می‌توان به حجت. مهدی. قائم و ولی عصر اشاره نمود.

در احادیث متواتر از پیامبر کرم عز در باب دوستی اهل بیت روایت شده که هر کس آنها را حضرت ولی عصر(عج) دو غیبت داشت: غیبت صغری و غیبت کبری. بت صغری زر

دوست بدارد. خدا را دوست داشته و هر که آنها را دشمن بدارد خدا را دشمن داشته است. سال ۲۶۰ هجری، یعنی با شهادت امام بازدهم آغار شد. البته از آنها که حضرت در دورن

سسسسسیسیسیسس.. آ ۲ کودکی و پیش از امامت نیز از دیده‌ها پنهان بودید، برخی آغار ینت / هدام ولادت اسان

۱ حاکم نیشابوری، الستدرک علی الصحیحین، ج ۲ ص ۳۵۱ ابن حجر هبلی، الصواعز المحرقة. ص ۱۹ مت مت ی سم ماما ی ۰

۲ شوری (۴۲): ارو ۱ محمد بن عقوت کلمنی. کافی: ص ۲۳۲۲

رباره حضرت یونس نیز می‌فرماید چشم به ظهور حضرت مهدی داشتن است. در انتظار نوعی عمل و کوشش وجود دارد:

فلز لا اه کان بی # لت فی بطیه ای یوم یُصْنُون: ۲ و اگر او از زمره شخص منتظر در عین حال که چشم به راه است» می‌کوشد تا زمینه و محیط را به گونه‌ای

تسبیح‌کنندگان نبود؛ قطعاً تا روزی که برانگیخته می‌شوند. در شکم آن [ماهی] می‌ماند. متأسب برای فرد مورد انتظار فراهم آورد. حضرت یعقوب با آنکه در انتظار فرزندش حضرت

یوسف بود، به فرزندان خود نیز فرمود:

بر اساس این آیه. عمر و حیات انسان تا روز قیامت» امری ممکن است. از سوی دیگر تا کی مرور و رح رو گرام

۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ای ادهیوا فتخششوا این یف و اخبه و لا تسوا این رح انو؛ ای پسران من بروید و

دانشمندان معتقدند که اگر انسان از برخی عوامل مانند سوءبعدیه اضطراب‌های روحی و از یوسف و برادرش جستب کنید و از رحمت خدا نومید مباشید.

روانی و جز اینها دوری کند» عمری بسیار طولانی‌تر از عمر معمول خواهد داشت.

بنابراین باتوجه به آنچه بیان شد، عمر طولانی حضرت مهدی (عج) از نظر قرآن و علم از پیامبر عیسی نیز روایت شده است:

کاملاً پذیرفتنی است. افضل اعمال امتی انتظار الفرج من اه عزوجل: "برترین اعمال امت من. انتظار فرج از ناحیه خداست.

هنکام ظهور حضرت مهدی (عج)

این امر از رازهایی است که مانند زمان برپایی روز رستاخیزه فقط خدا به آن عالم است و بس. در این روایت انتظار از سنخ عمل شمرده شده، نه خمودگی و آنفعال. از این رو در پاسخ

بنابراین نمی‌توان ادعای افرادی که می‌گویند وقت ظهور حضرت را می‌دانند پذیرفت. البته در این پرسش که در عصر غیبت وظیفه مسلمانان چیست: باید گفت: آنان باید با خودسازی و

برزین لمی‌بوان ادعای افرادی ته می‌تویند و رخصرت را می‌داند پذیر ۱ ک

۰ ۰ ۰ ۰ ۷ ها / بلره ف ۰

روایات» نشانه‌هایی کلی برای ظهور حضرت بیان شده که به دو دسته نشانه‌های حتمی و گرسازی و بای جامای نموده نی با عمل به موی بی ۹ ی ی

۲ ۱ زمینه ج ضرت ج) را فراهم نمایند؛ زیرا سنت آلهی بر این تعلق دگرفته است

غیرحتمی تقسیم می‌شوند. ۱ ظهور حضر ولی عصر (عج) را راهم و تا انز ره ۱

که سرنوشت آدمیان از طریق اعجاز - و به طور دفعی - تغییر کننده بلکه تا اندیشه و رون و

۱ مد ازسلنا نوحاً الی فویه فلت بهم الف تسه ابا تین مان فاحدرم قطان و هد ظالتور « ۰ ث ۱

(عنکبوت (۲۹): ۱۴): ۳۷ ۲ ۳ ۰ ۳ ۲

۲ سافات (۳۷): ۱۴۳ و ۱۳۴. ح. حسن بن شعبه حرانی، تحف العفرل. ص ۲۷

۴ رزید سر ۲. ۲ [۰۳۱۰۰ ۵۱ ۰۰۱۷ ۷۷ ۷۷۷

بله اسامی یستر جهرم مامت ووزیت ۱۹۵ ۲

فطرت آنها آماده نگردد. سرنوشت آنان تغییر نخواهد یافت. در قرآن می‌خوانیم: ۷ تحقق آزادی؛!

۲,

۶ اش وه مرنا جر ط متفر ری که م ۱ ما ۸ کستر نب مهانی؛

ناه لا یر ما بقزم ختی یروا ما پانفیهیم: در حقیقت. خدا حال قومی را تغییر کرش مج بای

نمی‌دهد تا آنان حال خود را تغییر دهند. ۹ تحقق عدالت فراگیر جهانی؛

۰ وفور نعمت و باروری و بازدهی منابع؛ ۴

برای خوشحالی بی‌شک باید پرهیزکار بود و اخلاق نکو داشت. امام صادق + در این باره ۱ کسترش امنیت؛ ۵

می‌فرماید: ۲ ارتقای سطح معیشت و ریشه‌کن شدن فقر» ۶

۳ توسعه آبادانی: ۲

هرکس خوشحال است که از اصحاب امام قائم باشد. باید منتظر باشد و در حالی که منتظر توسعه آبادانی؛

ج۰ پیت ره ۸۰

۵. صیانت و سلامت محیط‌زیست؛؟

سیمای جامعه انساند چایگزیرن تست ات ۰

یمای ج نی در عصر جایگزین ۱ ۶ تحقق رضایتمندی مردم؛ ۲

در عصر ظهور» ظلم و فساد رخت برمی‌بندد و عدل و قسط جای آن ر در همه ارکان و ۹ ابعاد ۱۷ افول دولت‌های باطل، ۱۱

جامعه می‌گیرد که یه برخی از مصلدیق آن اشاره می‌کنیم: ۲

۱. تکامل و اعتلای عقلانیت؛؟

۲ بسط و کمال علم و معرفت و حکمت؛ ۵

۳ تحقق وحدت و ب صمیمیت» ۶

۴ توسعه دیانت و معنویت» ۲

۵ تکامل اخلاقی؛ ۸

۰ ۴ ۳ ۵ ۵ ۹

۶ زوال تبعیض و گسترش رفاه عمومی؛ همان ج ۵۱ ص ۷۵

۴ همان ص ۷۸

۱ رعد (۱۳): ۱۱ / همان ص ۶۸

۲. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار ج ۵۲، ص ۱۴۰. شمان ع اس ۳۲

۳ علی اکبر رشاد؛ فرجام قدسی تاریخ؛ ص ۳۲. و همان مس ۴۳۵

ن» ص ۳۳۹:

۴ محمد بن یمقوب کلینی، اصول کافی: ج ۱ ص ۲۵ ۳۳۲

۵ محمدباقر مجلسی، بجاالانوار؛ ج ۵۲ ص ۳۷ و ۳۵۲. ری

۶ همان؛ ص ۳۷۲. همان. ص ۳۳۶.

۷ همان. ص ۲۹۱. ۹ همان ج ۵۱ ص ۸۱

همان همان، ص ۱۴

۹ همان سس چپ ۱ همان. ص ۶۲

۰. ۰. ۰.

[2. 1010 1900 51 8705 777

۸ ۱۱ اندیشه اسلامی ۲

۲. جعفر سبحانی، پیشوایی از نظر اسلام. قم. مکتب اسلام. ۱۳۷۲.

۲ سس منشور عقاید امامیه. قم. مسسه امامصادق:++. ۱۳۸۵.

چرا شیوه‌حاکمیت پس از رحلت پیامبر سلم باد تنصیصی بشد. نه انتخابی؟ ۶ سیدعیدالحسین شرف‌الدین موسوی، المراجعات (رهبری امام‌علی در قرآن و سنت).

۲ جایگاه امام معصوم پس از رحلت پیامبر چیست؟ ترجمه محمدجعفر آملی، تهران. شرکت چاپ و نشر بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی.

۳ خلافت > خلیفه دوم و سوم انتخابی بود. یا انتصابی؟ در این باره تحقیق کنید. ۳۹

۴ درباره شورای شش نفره که خلیفه دوم آن را برای تعیین خلیفه سوم تشکیل داد. ۷ سیدمحمدحسین حسینی تهرانی. امام‌شناسی، مشهد. انتشارات علامه طباطبائی. ۱۴۱۷

بررسی کنید. ق؛ تهران. حکمت. ۱۴۱۱ ق.

۵ اعتقاد به منجی بشری در مذاهب دیگر نیز وجود دارد. دیدگاه آنها را با دیدگاه اسلامی ۸ لطف‌الله صافی گلپایگانی. /امامت و مهدویت. قم. موسسه انتشارات حضرت معصومه.

مقایسه کنید. ۱۳۸۰

۶ امامت امامان معصوم چگونه با خاتمیت سازگاری دارد؟ نسبت امام با پیامبر گرامی ۹ محمدتقی مصباح یزدی، آموزش عقاید. ج ۲. تهران. شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

اسلام داز چگونه است؟ سازمان تبلیغات اسلامی. ۱۳۲۷۹.

۷ آیا امامت. مسئله‌ای تاریخی است که دوران آن سپری شده باشد. یا اینکه مسئله همه دس راهنماشناسی، تهران، امیرکبیر. ۱۳۷۵.

دوران‌هاست؟ در این باره تحقیق نمایید. ۱ محمد حکیمی، عصر زندگی و چگونگی یابنده انسان اسلام (پژوهشی در انقلاب جهانی

۸ معانی مختلف انتظار را بررسی کنید و بگویید کدام‌یک با آموزه‌های قرآن سازگاری مهدی (عج) قم، بوستان کتاب. ۱۳۸۱.

دارد؟ ۲. مرتضی مطهری، مجموعه آثار، (امامت و رهبری). ج ۴. تهران. صدرا. ۱۳۷۴.

۳ سس مجموعه آثار (سیری در نه‌جالبلاغه). ج ۱۷. تهران. صدرا. ۱۳۷۴.

منابعی برای مطالعه بیشتر ۴ ناصر مکارم شیرازی، حکومت جهانی مهدی، قم. نسل جوان. ۱۳۸۰

۱ ابراهیم امینی، بررسی مسائ لکل ی امامت. قم. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه. ۱۳۷۴.

۲ امام خمینی، امامت و انسان کامل از دیدگاه امام خمینی: تهران. موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی. ۱۳۸۱.

[۱۰۰ ۱ ۰۱ ۲ ۷۷۷ ۷۸۷ ۰۵]

(الف) ضرورت تشکیل حکومت در عصر غیبت

بخش پنجم مقدمه

از زندگی اجتماعی لازمه رشد و تکامل حیات عقلی انسان است و رشد و تکامل عقلی انسان نیز مرجعیت و ولایت در عصر غیبت در گرو زندگی اجتماعی اوست. انسان را به خاطر دارا بودن عقل گرامی داشته‌اند چرا که با ننگ‌های کثرت‌گرا و به کارگیری آن می‌تواند به معرفت‌های نظری و عملی بیشماری دست‌یابد. حال تصور کنید که (الف) ضرورت تشکیل حکومت در عصر غیبت انسان بدون زندگی اجتماعی چگونه می‌توانست همه استعداد های عقل خویش را به فعلیت

(ب) ولی فقیه برساند؟ اگر آدمی ناگزیر بود به‌تنهایی همه معارف بشری را از نو ابداع کننده تا چه حد

(ج) مبنای مشروعیت وایت لقبه می‌توانست پیشرفت نماید؟ اگر در علوم روزگار خویش سهم نبودیم و حکمت فراهم آمده از

نیا کائنات را به ارث نمی‌بردیم» در آن صورت معرفتی که ما به‌تنهایی قادر به کسب آن بودیم،

بسیار اندک بود. بنابراین می‌باید هر انسانی در جامعه تعلیم ببیند و علوم گذشتگان را بکاود و

سپس آنچه فرا گرفته» به دیگران نیز تعلیم دهد و در صورت امکان» آن را اندکی نیز تکامل

بخشد. از این رو انسان عاقل» موجودی اجتماعی است. وجود حکومت نیز در زندگی اجتماعی

انسان؛ یک نیاز و ضرورت فطری و طبیعی و عقلی به‌شمار می‌آید. در اهمیت آن همین بس

که هیچ جامعه پیشرفته و منظمی را نمی‌توان یافت که دارای حکومت نباشد. حکومت از ارکان

یک جامعه است و حتی قبایل بدوی تحت هدایت بزرگ قبیله سرپرستی می‌شدند و آنها نیز

به نوعی دارای حکومت بودند.

طبعاً دین اسلام که دین خاتم است و برای تمام نیازهای اساسی انسان دستور و برنامه

دارد، برای تشکیل حکومت نیز دارای برنامه است. اسلام دلایلی لزوم و ضرورت تشکیل

[۱۰۰ ۵۱ ۵۱ ۵۱ ۷۷۸/۸۷۸۷ ۰۵ ۳۹ ۱۷ یت-]

۳۲ از های ۴ بخش پیجم مرجعیت و وایت دز عفر مت اج سر

حکومت دارد، که به‌اختصار به نها می‌پردازیم: توضیح داد:

۱. پیامبر اسلام - که الگوی همه مسلمانان است - با ورود به مدینه بی‌درنگ حکومت «ولایت» در زبان فارسی به معنای حکومت کردن» تصرف کردن و دست یافتن است. انا

اسلامی تشکیل داد و برای حفظ کشور اسلامی سپاهی را بنیان نهاد. فرمان جنگ و حسیح در زبان عربی واژه‌ای است که از کلمه «ولی» برگرفته شده و به معنای آمدن چیزی است

صادر کرد، با برخی از گروه‌ها معاهده بست برنامه‌های اجتماعی و اقتصادی تخلیم و قدین دربی چیز دیگر بی‌آنکه فاصله‌ای میان آن دو باشد. لازمه چنین ترتیبی «نزدیکی آن دو به

قضایی اسلام را اجرا نمود و برای مناطق دیگر حاکماتی تعیین کرد. یکدیگر است. از همین‌رو، این واژه با شکل‌های مختلف به معانی دوستی» نصرت و یاری

۲ تشکیل حکومت در متن دستورات و تعالیم اسلامی است که در ادامه به برخی از این متابعت» پیروی» سرپرستی» تصرف در امور و رهبری به کار رفته که وجه مشترک همه آنها

تعالیم اشاره می‌کنیم: همان قرب و پیوند معنوی است^۱

یک. وحدت مسلمانان بدون حکومت امکان‌پذیر نیست: اسلام دین وحدت است. خداوند از اما ولایت در اصطلاح و در بحث ولایت‌فقیه به معنای سرپرستی و حاکمیت است. این

مسلمانان می‌خواهد از قرآن پیروی کنند و به ریسمان الهی چنگ زنند و پراکنده نشوند. برای واژه در قرآن و روایات نیز به معنای سرپرستی آمده است:

اینکه همه مردم از قرآن پیروی کنند. بی‌شک باید حکومتی تشکیل شود که احکام قرآن در مشمر فاریق رم مه

۱ ی ۳ بر زر فا هی و هُ بُحَى التَّزْتَى و هو علی کل شیم دی" خداست که دوست راستین

تمام نظام آن جریان یابد؛ چراکه قرآن تنها محدود به جنبه‌های فردی نیست و برزی تحام است. و اوست که مردگان را زنده می‌کند. و هموست که بر هر چیزی تواناست.

ابعاد زندگی اجتماعی برنامه دارد. از این رو بدون حکومت که عامل وحدت‌بخش است. هر ۱ ۱ ۱

۱ با و ۱ نی ۱ ارت ما کم ال و وله و لین منوا الدین بیون اللاء و بوتون رک و هم راکفون؛

گروهی به راهی می‌رود و در نتیجه مسلمانان پراکنده می‌گردند که این مورد نهی قرآن است. نما ولیک اه و رسوله و لین انوا این بیمنون ۱ و یرون ال کاة و هم زاکون

< ۵ - شماء تنها خداه پیامبر اوست و کسانی که ایمان آورده‌اند؛ همان کسانی که نماز بر پا

دو. اجرای قوانین اسلام مستلزم تشکیل حکومت است: قوانین اسلام برای ابعاد و نظام‌های ول تنها و پیامبر و سای ۰ همان اورن سای ر بر

ح مر قضا ضم شده است؛ قهانی که می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.

اجتماعی» سیاسی، اقتصادی» فرهنگی» بی و... وضع سده است: قوانینی بی‌گمان عمل

نها بدوت ته ت» امکان‌پذیر نیست. مثلاً اسلام از نان می‌خوا

به آنها بدون تشکیل حکومت. امکان‌پذیر نی سلام از مسلمانان می‌خواهد در ۳ امام علی ید در روایتی می‌فرماید:

جامعه. عدالت را در ابعاد مختلف سرلوحه کار خود قرار دهند و با ظلم مبارزه کنند و احکام،

به خدا! که مرا نه به خلافت رغبتی

۳. مت حاجتی!

بدیهی است ضرورت اجرای احکام و قوانین اسلامی: محدود ره زمان پیامبر^۹ امامان نبود و نه به حکوی

نیست. بلکه این ضرورت تا ابد باقی است. بنابراین تهای ته مت .

۳ ۵ بن ضرورت اد باقی است. ببنراین حکمت‌های تتکیل حکو ۱ بنابراین ولایت در باب ولایت‌فقیه به معنای سرپرستی و حاکمیت است.

می در زمان غیبت حضرت ولی عصر (عج) نیز ساری است و از همین رو باید حکومت را اما «فقیه» در لغت به معنای عالم و متخصص در فقه است و یا به تعبیر دیگر کسی که آگاه

۱ محمد معین، فرهنگ فارسی؛ علیاکبر دехدا: لت نامه؟ آین فارس، معجم فایس ۱۰۱.

معنای و لایت فقیه ۴۲ شوری (۴۲): ۱۱۹

هد. ۳۰ و ۳۰ ۲ ۳ مائده (۵): ۵۵

ولایت فقیه مرکب از دو واژه ولایت و فقیه است که برای روشنی آن ماند این دو وره را ۴ نهالیلافه ، خملبه ۲۰۵

۷ ی. ۲. [۳۱۰۰/۵۱ ۰۱ ۷۷ ۷۷ ۷۷ بجز پنجم: مرجعیت و ولایت در عصر عبث ۲۰۵

311

به احکام حلال و حرام دین اسلام است. معصوم در اداره حکومت داشتند؛ یعنی فقیه هنگامی که حکومتی تشکیل داد و خواست حدود

فقیه در بحث ولایت فقیه نیز به معنای مجتهد جامع الشرایطی است که آگاه به قوانین اسلامی را اجرا کند و مثلاً خمس و زکات بگیرد کیفیت و کمیت آن با آنچه معصومین^ع».

اسلام» عادل» باتقوا و کاردان، مدیر و توانا در امر رهبری جامعه اسلامی است. می‌کردند» تفاوتی ندارد. البته نباید پنداشت که مقام فقها و پیامبر و امامان معصوم یکی است.

از این روه ولایت فقیه به معنای حاکمیت و زمامداری مجتهد جامع‌الشرایطی است که در بلکه حکومت وظیفه‌ای است یکسان بر دوش آنها. همچنین ولایت در صورت عدم امکان، از

زمان غیبت در عمل به قوانین اسلامی، ادامه‌دهنده راه امامان معصوم رید باشد. عهده فقیه ساقط نمی‌شود و هر آنچه می‌تواند، باید این مسئولیت را انجام دهد. البته حکومت

فقیه در محدوده قانون اسلام است و نباید از آن سرپیچی کرد؛ زیرا حکومت اسلام» حکومت

پیشینه تاریخی ولایت فقیه قانون الهی است: ۱

۳۹۳۰۵۰۳ [مهت ند ۱

ولایت فقیه در عصر غیبت مسئله نوظهوری نیست که اخیراً فقها مطرح کرده باشند. بلکه از ۲ شیخ مفید (۴۱۳ - ۳۱۳ ق) از فقهای بزرگ قرن چهارم و پنجم در این باره می‌گوید:

یک سو در احادیث پیامبر^ص و امامان معصوم ید ریشه دارد؛ بدین بیان که در این احادیث از

۱ اما مسئله اجرا. مربوط به سلطان و حاکم اسلامی است که از سوی خدا نصب

فقها و مجتهدان به عنوان نواب عام امام معصوم یاد شده است. از سوی دیگر، « پس از غیبت کی و مرلو ب ۹ ۵ کم اسلامی دی ۱

رت ول عصر (عی) نیز هدان بزرگی شیخ طوسی، ابا می شود و آنان. همان امامان هدایت از آل محمد: ۳۳ هستند و کسانی که امامان. آنها را

نت ۱ فقیهه . ۱، ان

خصرت وی (عصراعج) تبر سقهان و مان برری جون سیح کوسی» بسن "ریس به عنوان امیر یا حاکم نصب می کنند و امامان. اجرا و اقامه حدود را به فرض امکان. به

(۵۴۳-۵۹۸ «(علامه حلی(۷۲۶ - ۶۳۸)» محقق کرکی (م ۴۰۹ ملا احمد نراقی(۱۲۴۵ - فقهای شیعه پیرو خود واگذار کرده اند"

۸۵ (شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱- ۱۲۱۴) و صاحب جواهر(۱۲۶۶ - ۱۱۹۳) به این

۰ بت آ ۷۰ اشت. فد .

موضوع تصریح کرده اند. در ادامه به اختصار به پاره ای از این تعابیر اشاره می کنیم: اگر بای آنچه ذکر ۳۳ ۳ ی ۷ ال

۵. ۱۳۴ حق. صاحب نظر» خردمند و بافضیلت. ولایت آنچه را که به عهده سلطان عادل است. بر

۱ امام خمینی در روزگار ما عملاً نظریه ولایت فقیه ر جامه عمل پوشاند و حکومتی بر ی ۳ ۲

عهده بخیرند.

اساس ولایت فقیه بنیان نهاد. ایشان در تعبیری می فرماید:

موضوع ولایت فقیه. چیز تازه ای نیست که ما آورده باشیم. بلکه این مسئله از اول مورد از کلام اول شیخ مفید به خوبی برمی آید که اجرای حدود به ترتیب» حق امامان معصوم رید

بحث بوده است... در هر حال، این مسئله تازگی ندارد و ما فقط موضوع را بیشتر مورد و سپس کسانی است که از طرف آنان منصوب خاص اند و پس از آن در صورت امکان تشکیل

بررسی قرار دادیم و شعب حکومت را ذکر کرده و در دسترس آقایان گذاشتیم تا مسئله حکومت. حق فقهای شیعه است.

روشن تر گردد. ... والا مطلب همان است که بسیاری از فقهبان فهمیده اند ۱۲ ۵

نیز روشن است که منظور شیخ مفید از سلطان عادل» کسی جز امام معصوم ند نیست. اگر

کسی است که عادل ۹ عالم به قوانین اسلام است و همان اختیاراتی ر دارد که پسامبر [امامی سس مس سس میم مب م سس یس سب مب سس ما تم

سس سس ات نت امامت اب با ار ی ۱ بنگرید به: همان ص ۴۲ - ۳۴.

(. محمد معین؛ فرهنگ فارسی؛ ابن فارس: معجم مق پیس الفه. ۲ شیخ مفید. المفنعه. ص ۱۰۸۱۰

۴ امل حمیسی. ولایت یه , ص ۴۰۱۱۳ همان ص ۶۷۵.

۱۱۶ الاینه اسلامی ۲. ۲] ۳۱۰۰/۰۵۱۵۱۰۷۷۷

نحلی پم" مرحمیت و ولایت در عصر عبث ۲۰۷۲

فقهای عادل و بافضیلت می رسد. بنابراین به نثر شیخ مفید. سرپرستی جامعه سلا می و

فقهای عادل و بافضیلت می رسد. بنابراین به نثر شیخ مفید. سرپرستی غیبت پیشینه ای بس دراز دارد.

اجرای احکام الهی در عصر غیبت. بر عهده فقهای باصلاحیت است.

۱ کتپ اهداف و وظایف حکومت ولی فقیه

۳. ملا احمد نراقی (۱۲۴۵ - ۱۱۸۵) از فقیهان قرن سیزدهم در این باره می گوید: هدک و ۲ حکومت ولی فقیه

در اسلام هدف حکومت «عمل به دستورهای الهی است که برای سعادت مادی و معنوی

آنچه پیامبر و امام که سلاطین مردمان و د: های مستحکم و استوار اسلام اند - ولایت دارند. ۱ ۰ ۱: .

بر آنچه پیامبر و امامین مرندی انسانها وضع شده است. حاکمان اسلامی، حکومت را نه برای برخورداری از مواهب مادی.

فقیه نیز ولایت دارد. مگر مواردی که به اجماع و نص و... از حوزه ولایت فقیه خارج شوند. ۰ جاس - ۲ ۹,

بلکه وسیه ای می دانند برای احقاق حق و ابطال باطل و بی شک حکومت وظیفه و امانت

۱ ۱ خطیری است که خداوند آنان نهاده است. بنابراین ت فی نفسه نزد آنان ارزش

۴ شیخ محمدحسن نجفی (۱۲۶۶ - ۱۱۹۳) معروف به صاحب جواهر نیز در این باره می وند برعهده آن نهاده است. بنابراین حکومت فی نفسه نزد آنان ارزشی

با ندارد؛ چنان که ابن عباس (پسر عموی پیامبر) از امام علی د نقل می کند:

چنین می بویسد:

۱ ۱ در سرزمین لذی قاره « نزد امیرانین اثا رفتم و او کفش های خود را بید زد: .

از عمل و فتوای اصحاب در ابواب فقه. عمومیت ولایت فقیه استفاده می شود. بلکه شاید دسرزسین ۱ ت مسروین ندس ۱ ی ود پینه می زد. پرسید

اوه ای ۱ و او ۲ بهای این کفش چقدر است؟ گفتم: بهایی ندارد. فرمود: به خدا این را از حکومت شما

ز نظر آنان این مطلب از مسلمات یا ضروریات و بدیهیات باشد. توت دا ۱ , ۱ ۱

دوست تر دارم! مگر آنکه حقی را برپا سازم. یا باطلی را براندازم.

نظر من این است که خداوند اطاعت از فقیه را به عنوان اولی الامر بر ما واجب کرده است و

دلیل آن اطلاق ادله حکومت فقیه به ویژه روایت نصب از صاحب الامر (عج) می باشد ۳ همچنین علی د در نامه ای به اشعث بن قیس, فرماتدار آذربایجان» چنین می نویسد:

...در هر حال, برپا داشتن حدود و اجرای آن در روزگار غیبت واجب است؛ زیرا نیابت از امام فرماتداری برای تو وسیله آب و نان نبوده. بلکه آمانتی بر گردن تو است.؟

معصوم یذ در بسیاری از موارد برای فقیه جامع الشرایط ایت می باشد. فقیه در امور

اجتماعی, همان جایگاهی را دارد که امام معصوم دارد. از این جهت. فرقی بین امام رد و آمیرالمؤمنین هدف و وظیفه حکومت اسلامی را در این عبارات کوتاه بازگفته است. البته

فقیه نیست... اگر فقیهان از امام معصوم رو نیابت عامه نداشته باشند. تمام امور مربوط به برپایی حق, ابعاد مختلفی دارد که عمل به تعالیم اسلامی و اجرای عدالت و مساوات و برادری

شیعه تعطیل می‌ماند. از این رو. کسی که سخنان وسوسه‌انگیز درباره ولایت عامه فقیه در جامعه» از مصادیق آن است. از این رو اهداف حکومت ولی‌فقیه که ادامه‌دهنده رسالت

می‌گوید. گویا طعم فقه را نچشیده و معنی و رمز سخنان معصومان را نفهمیده است.. پیامبر عز و امامان معصوم: ند است. نیز همان اهداف و وظایف حکومت آنان به‌شمار می‌رود.

۰. بیت عا ۹ ق نس است ۳ ۳ ۱ ۰

خلاصه، مسئله ولایت عامه فقیه به قدری روشن است که نیازی به دلیل ندارد. برخی از اهداف حکومت ولی‌فقیه عبارتند از:

۱ ۱ با به تعالیم اسلام و ساختن جامعه‌ای نمونه. زمینه تشکیل ت جهان

از مجموع این بیانات بر می‌آید که مسئله ولایت و زمامداری فقیه جامع الشرایط در عصر ۱ عمل به تعالیم اسلام و ساختن ۱ ۱ ۳ حکومت جهانی

حضرت ولی‌عصر(عج) را فراهم آورد؛ چراکه اسلام دین جهانی است.

۱. ملا احمد نراقی، هواند الا یم ص ۱۸۷. سس بت سس بت ی اد اس ریت مد اه تصمو تمس

۲. محمدحسن نجفی، جواهر الکلام، ج ۱۶. ص ۱۷۸. نهج‌لبلافه. خنله ۳۳.

۳ همان. ج ۱۵. ص ۴۲۲. ۲ همان، نامه ۵

۴ همان، ج ۲۱ ص ۳۷۹: ۴ اعراف (۷): ۱۵۸.

۲۸۸ ۱ ابابشه اسهامی ۲ ۲ ۱ ۷۷ ۷۷ ۷۷ تن مر جفیت واورایت در خی میت ار ۷۲۴

۲. عدالت را در تمام ارکان حکومت و جامعه برپا سازد؛ زیرا اسلام به قدری به عدلت ارج ۶ رواج تعلیم و تربیت و فرهنگ اسلامی در جامعه؛ امام علی. د درباره مسئولیت ح که

نهاده که مأموریت پیامبر را اجرای آن می‌داند. ۱ اسلامی در آمر تعلیم و تربیت می‌فرماید:

۳. برادری و برابری را در جامعه محقق سازد؛ از آن رو که در آموزه‌های ماء مَن برادر این وظیفه امام است که حدود اسلام و ایمان را به مردم تعلیم دهد ۲

مؤمن است" و مسلمان باید رنج و شادی «یگران را رنج و شادی خود بدانند. همچنین

۶. - ۳۰۰ فقی

ولی‌فقیه می‌باید در برابر قانون» مساوات را حکمفرما سازد. (ب) ولی‌فقیه

آمام‌صادق نید در روایتی می‌فرماید: اداره و تدبیر جوامع انسانی به دو عامل مهم نیاز دارد که از هم جدایی ناپذیرند: یکی قانون و مقررات و دیگری حکومت برای اجرای آنها پیامبر اسلام‌تزن در احادیث معتبر و متوات ق ۷.

مسلمان برادر مسلمان است. حق مسلمان بر گردن برادر مسلمان خود این است که خود عترت خود را لازم و ملز ۳ ۰ ۵ کر و مور کات

2بیت ۲ ینت ست؛ ۲ ۰ ده

را سیر نکنند. درحالی‌که او گرسنه است و از آب سیراب نشود. درحالی‌که برادر وی تشنه ۱ ۳ بو هزوم کم کته اس ن‌سان‌که جدایی آنها موجب هلاکت و

است؛ لباس نیوشد. درحالی‌که برادر دینی او برهنه است. راستی چقدر حق مسلمان گمراهی مسلمانان می‌شود. یک وجه این گفته آن است که قرآن، مبنای قوانین و احکام الیتی

برگردن برادر دینی بزرگ است؟! برای هدایت جامعه است و عترت نیز تبیین‌گر و عامل اجرایی این مجموعه احکام و مقررات.

اصولاً قوانین و نظامات اجتماعی، نیازمند مجری است.

۴ سطح معنویات و فضایل اخلاقی جامعه را اعتلا بخشید؛" یکی دیگر از اهداف - مر ۱ ۱ ۲

۱ معنویات و فضایل اخلاقی جامعه را اعتلا بخشید؛ یکی دیگر از اهداف حکومت امامرضا ید در روایتی" در پاسخ به این سؤال که چرا خدای حکیم، اولی الامر قرار داده و

ولی فقیه آن است که از یک سو خود متصف به فضایل اخلاقی گردد و از سوی دیگر این مردم را به اطاعت آنان امر کرده است. از زوایای گوناگون به دلایل وجود حاکم در جامعه

۰ ث ۳ ۶ ۰

فضایل را در جامعه نیز ترویج نماید. اسلامی اشاره نموده که به اختصار برخی از آنها را باز می‌گوییم:

مت ۰ ۱. ۷. ۳۹۳ ۳ ۳

۵ ارتقای سطح زندگی مادی و عمران و آبادی جامعه اسلامی؛ امیرالمومنین علی یذ در ۱ حاکم و مجری عهده‌دار اجرای قوانین الهی است. خداوند برای نگاهداری مردم در

عهدنامه مالک‌اشتر در باپ آبادانی چنین می‌فرماید: محدوده قوانین و جلوگیری از تجاوز به حقوق دیگران باید شخص آمینی ر بر مردم بگمارد ۳

تو باید در ایجاد عمران و آبادی، بیش از اخذ مالیات کوشش نمایی ۸ عهده‌دار اجرای قوانین باشد.

۲. تداوم زندگی اجتماعی نیازمند حاکم و مجری است. حضرت می‌فرماید: ما هیچ ملت و

شوری (۲: ۱۵). جمعیتی را نمی‌یابیم که بدون سرپرست و زمامدار بتواند به زندگی اجتماعی خود ادامه دهد

۲ حجرات (۴۹): ۴۰۱۰ حیات و موجودیت ملت، به حاکم و مجری بستگی دارد تا در پرتو رهبری او مردم

۰ ۰ ۲ ۳ ۳

معمابن حسن حر عاملی؛ وسایل الشیعه. ج ۹۰۱ ص ۵؛ شیخ صدوق، سن لا پحضره الفقیه. ع ۴ ص ۳۷۲. بتوانند با دشمنان بجنگند؛ اموال عمومی را عادلانه تقسیم کنند؛ عبادات اجتماعی چون

۰ سبج عباس قمی، سفینه البحار، ج ۱

۵ «انما بهشت لاتتم مکارم الاخلاق» شیخ عباس قمی؛ سفینه البحار. ج ۱. ص (۷۱۰ سب مسأ"

۶ نهج لبلافة. حکمت ۷۳. همان نامه ۰۶۷

۷ هود (۱۱)؛ ۲۶۱ فرر الحکم و درر الکلم: ص ۲۱۵

۸ تهج /لبلاش، نامه ۵۳. ۳۱ محمدباقر مجلسی: بحار الانوار ع ۶ ص ۶۰

دنت نامر ۲. ۲ [۰۳۱۰۰ ۵۱ ۰۵۱ ۸۷ ۷۷ ۷۷ بخ پنجم: مرجعیت و ولایت در عصر غیبت ۲۱

۴ اگر خداوند اولی الامر را در جامعه تعیین نکند. دین از بین می رود و سنت ها و احکام بلکه می تواند این مسئولیت را به شخص دیگری مانند رئیس جمهور واگذار کند. امیرالمؤمنین

الهی تغییر می کند و بدعت گذاران زیاد می شوند و دین به گونه ای دیگر برای مردم جلوه می کند. در خطبه ای می فرماید:

۱ و ۱۰. نا ارام

بتأیر این در هر جامعه ای علاوه بر قانون مجری نیز لازم است. در عصر پیامبر و دك ای مردم! سواورترین مردم به امر حکومت. کسی است که از همه توانا تر و آگاه تر به اوامر

معصومریو مجری قوانین الهی خود آنان بودند ولی در زمان غیبت» وظیفه اجرای احکام الهی باشد.

۱ فقیه است.

ویژگی های ولی فقیه حاکم اسلامی باید به تعالیم قرآن و سنت پیامبر ایمان داشته باشد. بی شک کسی که به تعالیم

ولی فقیه کسی است که در عصر غیبت. زمامداری جامعه اسلامی را بر عهده گرفته است. قرآن ایمان قلبی نداده هرگز نمی تواند آن را با تمام وجود به کار بندد. از نظر عقل نیز مسلم

بی شک کسی که مسئولیتی را می پذیرد باید از ویژگی های متناسب با آن مسئولیت نیز است هر ملتی که بخواهد بر اساس آیین و عقیده خاصی زندگی کند. حاکم آنان باید به آن

برخوردار باشد. از آنجا که رهبری جامعه اسلامی اهمیت بسیاری دارد. اسلام ویژگی هایی را آیین و عقیده» باور داشته باشد. قرآن بر این مطلب اینگونه گواهی می دهد:

ای حاکم اسلامی لازم شمرده و بر امت واجب کرده است که به هنگام انتخاب حاکم» آنها را اه ی تشر اما:

برای کم می ارم سمرده و بر ۹ کر ۴ ر ان یجمل ال للکافرین علی المومنین سیلا:" و خداوند هرگز بر [زیان] مژمنان. برای مطمح نظر قرار دهند: کافران راه [تسلطی] قرار نداده است.

1 آگاهی از قانون اسلام ۱

ز قانون اسلام حال اگر کافران بر مژمنان ولایت و حاکمیت بیابند» در واقع راهی برای تسلط بر مومناه

۲ ن پرمومان ولایت و یب بیابند, در واقع راهی برای بر مومان

آ ۰ ت قانون الهی است. طبعاً حاکم اسلام که اجراکننده ای- ۱

از آنجا که حکومت اسلامیء حکومت قانون الهی است. طبعاً حاکم اسلامی که اجراکننده این است که خدا از آن نهی کرده است.

قانون است. باید به آن آگاهی داشته باشد. البته آگاهی از قانون برای همه متصدیان و

مجریان حکومت اسلامی لازم است. ولی این آگاهی مراتبی دارد. بی گمان کسی که در رأس ۳. کردانی

حکومت است, می باید از قوانین الهی آگاهی بیشتری داشته باشد. امام خمینی (ره) در این باره حاکم اسلامی باید توانایی مدیریت جامعه اسلامی را در باشد تا بر مشکلات داخلی و خارجی

می فرماید: فایق آید. افزون بر آیات قرآن و روایات» عقل نیز بر این امر گواهی می دهد.

۱ پیامبر اسلام یز بر اهمیت این ویژگی چنین اشاره می نماید:

چون حکومت اسلام. حکومت قانون است. برای زمامدار علم به قوانین لازم می باشد ین ویژگی چنین اشاره می ۰

عدالت یعنی هر چیزی را در جایگاه و موضع خود قرار دادن و حقوقی همه افراد را مراعات ده رکه خود را امام و پیشوای مردم سازد. باید بیش از دیگران به تعلیم خود بیردازد که بیش

کردن. صفت عدالت آنچنان اهمیت دارد که پیامبر اسلامتن: هدف رسالت خود را اجرای آن از آنکه به گفتار تأدیب نماید. به رفتار و کردار ادب نماید. ۳

می‌داند؟! قرآن و روایات و عقل گواهی می‌دهند که نباید امر رهبری جامعه را به افراد ظا! ۱ .

۳ 1 همچنین پیامبر اسلام تا فردی را شایسته امامت و رهبری می‌داند که از تقوایی بازدارنده

؛ جتا. مد سا

سپرد؛ چنان‌که در آیه‌ای آمده است از گناه, برخوردار باشد. ۴

2لک م. ۱. امعم

و لا تو کنوالی الزین ظلموا مَشْکُم انا" و به کسانی که ستم کرده‌اند متمایل مشوید که ۱

: ۱ ادله ولایت ولی فقیه

آتش [دوزخ] به شما می‌رسد. , ۳ " بر

دلایل اثبات ولایت فقیه به دو دسته عقلی و نقلی تقسیم می‌شود. برای اثبات حکم شرعی

۱. محمد بن یعقوب کلینی, اصول کافی: ج ۱. ص ۲۰۷. ۱. حسن بن شعبه حرانی, تحف العفول. ص ۱۴! محمدباقر مجلسی. بحارالانوار. ج ۰۷۷. ص ۶

۲ همان. ص ۳۷. ۲ شیخ عباس قمی, سفینه البحار. ج ۱ ص ۱.

۳ تهجالبلاقه , حکمت ۳۷ ۳ نهجالبلاقه, حکمت ۰۷۲

۴ مت پاخیل نکم « (شوری(۴۳: ۱۵) محمد بن یعقوب کلینی, اصول کافی: ج ۱. ص ۴۰۷

۵ هود(۱۱: ۱۱۳. ۱

۴: ۱ ندیه اسلامی ۲۰۰۲ [۲۰۰۳/۰۵۱ ۵۱ ۸۷ ۷۷ ۷۷

۱ بختی بجم مرجفیت و ولایت دز خرات- ۲۱۵

تر تیم کتان ست ۳ ۳ . ها

می‌توان به چهار منبع کتاب « سنت معصومان: ۰۷ اجماع و عقل استناد کرد. بنابراین با استند شریف حضرت ولی عصر(عج) در پاسخ به نامه محمدین عثمان است. ایشان می‌نویسد:

عقل - همانند دیگر منابع - می‌توان به احکام شریعت دست یافت و آن را اثبات نمود.

اما الحوادث الواقعة فارجعوا فیها الی وا حدیننا فانهم حجتی علیکم و انا حجة هه

دلیل عقلی علیهم: " در رویدادها و حوادثی که پیش می‌آید. به راوبان حدیث ما مراجعه کنید+زیرا آنان

خردمندان هنگامی که بخواهند مسنولیت مهمی را به کسی واگذار کنند. چند ویژگی را در نخلر حجت من بر شما هستند و من حجت خدا بر آنانم.

می‌تهرند این روایت» کسانی را که را

آگاه قویه آ. ره نع ای ؟ ین روایت» کسانی را که راوی احادیث امامان و آگاه به احکام خدا هستند نایبان امام تج

۱. آگاهی فرد به آن مسنولیت و چگونگی انجام آن؛ ۱ - ن و م بیان امام-

۲ توانایی او بر انجام چنین مسئولیتی؛ معرفی کرده و حکم و داوری آنان را نیز حکم امام زمان (عج) دانسته است. اما منظور از حجت

این روایت آن اس گوز زماره ۷:

۳. امانت‌داری وی در انجام آن مسئولیت به گونه‌ای که در کارش خیانت نکند. در این روایت آن است که همان‌گونه که امام زمان (عج) مرجع تمام کارهای مردم است» راویان

حال جامعه اسلامی را در نظر بگیرد که می‌خواهد قوانین اسلامیء عدالت» فضایل اخلاقی یعنی فقیهان نیز از طرف ایشان حجت بر مردم‌اند تا در زمان غیبت به‌هنگام حوادث و

و تعلیم و تربیت اسلامی را در آن جامعه حکمفرما سازد و در پی آن است که با تعیین حاکمی» پیشامدهای روزگار از جمله حوادث اجتماعی و سیاسی - به آنان مراجعه کنند. به بیان دیگره

این امور را محقق سازد. طبعاً عقل حکم می‌کند که چنین حاکمی باید آگاه به مسائل دینی» آنان مرجع تمام کارهای مردم‌اند. زاین رو اگر مردم با وجود حجت به فرد دیگری مراجعه

کردن در امر مدیریت» عادل و برخوردار از کمالات اخلاقی باشد. بی‌گمان مصداق چنین کنند. خداوند آنها را مژاخذه خواهد کرد که چرا با وجود آنان به سوی حکام جور و ظالم - که

شخصی فقیهان و مجتهدان جامع‌الشرايط هستند. حجت من نیستند - شتافتید.

امام خمینی در این باره می‌فرماید: ۲. امیرالمومنین در روایتی از پیامبر اسلام نقل می‌کند:

ولایت فقیه از موضوعاتی است که تصور آنها موجب تصدیق می‌شود و چندان به برهان قال رسول الله عیغ: اللهم ارحم خلفانی (ثلاث مرات) قیل: یا رسول الله و من خلفانک؟ قال:

احتیاج ندارد؛ به این معنی که هر کس عقاید و احکام اسلام را حتی اجمالاً - دریافته باشد. الذین یأتون من بعدی» یروون حدیثی و شنتی فیعلمونها الناس من بعدی؛ ۲

چون به ولایت‌فقیه برسد و آن را به تصور درآورد. بی‌درنگ تصدیق خواهد کرد و آن را رسول خدام فرمود: خدایا! جانشینان مرا رحمت کن لو این سخن را سه بار تکرار

از من می‌آیند؛ حدیث و سنت مرا نقل می‌کنند و آن را پس از من به مردم می‌آموزند.

دلایل نقلی

برخی از دلایل نقلی اثبات ولایت‌فقیه از این قرار است: پیامبر در این روایت از خداوند می‌خواهد رحمتش را شامل حال جانشینان او کند. حال باید

۱. یکی از روایاتی که ولایت فقیه و نیابت او در امر حکومت را اثبات می‌کند. توقیع ۲ پرسید پیامبر چه وظایفی داشت که باید جانشینان او نیز آنها را بر عهده گیرند تا مضمول

مس سس تسس تست ما رحمت خدا گردند؟ مهم‌ترین وظایف پیامبر سه چیز بود:

1 امام خمینی، ولایت یه ص ۲۰

۲ توقیع در لغت به معنای نشان نهادن بر روی نامه است. نامه‌های متصومان ن ۹ بفویزه لمام زممل - که یکی ژ بواب را ۱۱۱

جهارگانه آنها را ابلاغ کرده - در کتاب‌های تاریخ و حدیث به توقیعات متنهو امه . محمدین حسن حر عاملی؛ وسایل الشیعه , ج ۱۸ ، باب ۱۱ ح ۹

۲ همان. ص ۵

و ۱ نویه نمی ۰۲] ۰۳۱۰ ۰۰۱ ۵۱ ۷۷۷۸۷

نختی پنجم: مرحعیت و ولایت در خصرعیت > ۲۱۷

تیلیه بیان احکام اللی؛

بیغ و بان ۱ مردم است که زمینه حاکمیت آنان را فراهم آورند.

قضاوت و حل و فصل اخلافات مردم؛

بری و تصدی مت. ۰۱

15 و ۱ و ج) مبنای مشروعیت و لایت فقیه

از آنجا که تعبیر خلیفه و جانشینی در معنای عام به کار رفته است. تمام این وخایف به ۱

مر منشا مشروعیت

جانشینان او سپرده شده و به تعبیری. جانشینی در تمام شئون نبوت است. برخی گفتهاند از مسانا ۱ ۱ ۱

.. ۱. ۰! ۰ گفت ۳ ایت به یکی از ثل اساسی در باب ولایت فقیه، مبنای مشروعیت آن است. مشروعیت" به معنای

منظور از خلفا و جانشینان» امامان معصوم:ید هستند. در پاسخ می‌توان گفت دلیل روایت زیت و ۱

۱ 5 نیت و برحق بودن و یا دلیل مقبول و معتبر داشتن برای چیزی است." هر قدرتی از جمله

صورت عام است و مقید به امامان معصوم نیست؛ زیرا پس از امامان نیز این علما و فقیهانند لارت و ۲،

ولایت فقیه برای اثبات حاکمیت خود به دلیل پذیرفتنی نیاز دارد که به آن مشروعیت

که سنت پیامبر را روایت می‌کنند. گویند. به بیان دیگره هنگامی که می‌گو ۱

۱. 1 می‌توب. :۴ بیان دیجر» هنخامی که می‌گوییم مشروعیت یک حکومت چیست. یعنی فرد یا

همچنین مراد از راوی در این روایت» صرف روایت‌کننده نیست. بلکه منظور کسانی‌اند که افرادی که ادا ۳ حکومت چیست یمنی
فرد+

رد ره ت روایات به‌ناروا به پیامبر تسیت فردی که اداره یک جامعه را برعهده گرفته و بر جان و مال مردم مسلط شده‌اند. چه ملاک
و

در روایات و سنت پیامبر متفقه هستند؛ چراکه ممکن است روایاتی به‌نارو به پیامبر سیت ۲ ِ

دلیل قابل قبولی برای این تصدی دارند.

داده شود. از همین روی» روایت‌کننده باید بتواند بر اساس معیارهای علمی» حدیث صحیح را ۱ ۵

از دیدگاه اسلامی» حق حاکمیت اصالتا از آن خداس- فد را ۹

۱, وای ای ال + ز آن خداست و هیچ فرد یا گروهی چنین حقی

از نا بازشناسد. از دیگر» آن روایات نباید با قرآن نیز در تعارض باشد از این ر ۱

ر اصحیح بار زر سویی دب ن رول لیر در تعارض (۲ ترا ما

۱ و ۱ ۱ ندارد. مگر آنکه خداوند به دلیلی چنین حقی را به کسی واگذار کرده باشد.

اشنایی با قرآن نیز لازمه آن تشخیص است. بنابراین مقصود از راوی در این حدیث. فقیهان ۳ زر

۲ بر پایه دلایل معتبره خداوند این حق را به پیامبر و دوازده امام معصومه (با نام و

و مجتهدان آگاه و تواناست. ما ۱

۱ (مشخصات خاص) و در زمان غیبت با بیان ویژگی‌های آن - به ولی فقیه واگذار کرده است. به

۳. امام حسین در روایتی می‌فرماید: ۱ زاس اماما با

تعبیر دیگر پیامبر و امامان معصوم بیج از طرف خدا به پیامبری و امامت برگزیده شده‌اند و

۱۵۰

کارها و احکام الهی به دست علمای دین است که آمین حلال و حرام خداوند می‌باشند. ۱۱۱

رها و کام هی ۳ اما اگر پرسیده شود که به چه دلیل در عصر غیبت «فقیه حق حکومت دارد؟ در پاسخ باید

در این حدیث، امام حسین: «ند عهده‌داری امور امت و نظام اسلامی را وظیفه عالمانی گفت که بر اساس عقل و احادیث معتبر در زمان غیبت فرد شایسته برای حاکمیت مجتهد

می‌داند که آگاه به احکام خدای متعهد و امین‌اند. جامع‌الشرایط است که آگاه به احکام اسلام. کاردان و متصف به فضایل اخلاقی باشد.

البته در این باره آیات و روایات دیگری نیز هست که به آنها نمی‌پردازیم. به هر روی «از اما نقش مردم در این حاکمیت چیست؟ بی‌شک مردم باید به این حاکمیت جامه عمل

مجموع این روایات - که تأییدکننده همان دلیل عقلی است برمی‌آید که در عصر غیبت. پوشانند و آن را مستقر سازند؛ زیرا بدون پذیرش مردم «ولایت» عینیت خارجی نمی‌یابد.

وظیفه رهبری و تدبیر جامعه اسلامی به فقهبان آگاه و عادل و بانفوا سپرده شده و و عیبه ات سب بت سم پیت ۳۳

تست سب سس سم مس س ابید صنوه متسیس یم صراست مه طیم ی اس مس ی رز ها مس اس بر ۲ ۱

۱ هسنین شعبه حرانی، تحف المقیل: ص ۳۳۷. ۲ فرهنگ علوم سیاس یآ کسقورد.

و ی ۱۱۰۸۰۸۷۸۷ بخر پحم: مررحمیت و ولایت در عصر عبت ۲ وب

۳. [۱۰۰-۱ و و هر ۱۱۰

بنابراین نقش مردم در این نوع حاکمیت فتنه در اسقرار و سپین استمرار آن است. ند صی مصرف برساند. بنابراین هنگامی که پذیرکتیم هر فردی بر مال خود تسلط دارد و تصرف در

ثبوت آن. مال دیگران بدون اجازه آنان جایز نیست. بر اساس اولویت باید پذیرفت که هر کسی بر جن

درواقع تحقق چنین حاکمیتی بر دو پایه استوار است: یکی دینی و مکتبی دیگری ری خود نیز تسلط دارد؛ زیر سلطه بر جان؛ بر سلطه بر مال مقدم است. این در حالی است که

ه ۱ ود دلب ق. خداوز اجازه ندات این حدج . ۰

عمومی و پذیرش مردمی. حال به پرسشش آغازین که حاکمیت ولی فقیه چه توجیه یا دلیل قایی خداوند به هیچکس جازه نداده است این حق و سلطه بر مال و جان مردم را محدود و یا از آنها

قبولی دارد. ایزگونه باید پاسخ داد که چنین حاکمیتی اولاً مورد رضایت خداست. زیر عقی بازستاند. از دیگر سوء حکومت از هر نوعی که باشد. مستلزم نوعی سلطه بر جان و مال مردم

است و در آیات و احادیث معتبر ریشه دارد و دوم اینکه مردم بدان راضی‌اند؛ چراکه گر است؛ مانند اخذ مالیات» شرکت در جنگ و یا اجرای حدود. این دو مطلب چگونه با هم

رضایتی نداشتند. آن را محقق نمی‌کردند. بی‌شک این دو دلیل برای تحقق چنین حاکمیتی جمع‌پذیر است که از یکسو مردم بر جان و مال خود تسلط دارند و از سوی دیگر آنان نیاز به

با ی ت دارز تج ند ۱ ۱ ۱

قابل قبول است. اما هر کدام از سویی: یکی از جهت ثبوت و دیگری از جهت تحقق و حکومت دارند و حکومت نیز سلطه مردم بر جان و مال را محدود می‌کند و یا از آنها می‌ستاند؟

استقرار. در پاسخ می‌گوییم کسانی می‌توانند بر جان و مال مردم مسلط شوند که با اجازه آنها باشد.

بنابراین مردم این حق را دارند که حاکمیتی را بپذیرند؛ یعنی با اختیار خود اجازه تصرف در مال

نقش و جایگاه مردم در نظام ولایت فقیه و جان خود را به دیگری واگذارند یا آن را نپذیرند.

از دیدگاه اسلام. خداوند انسان را آزاد آفریده است. از این رو می‌تواند در پرتو تعقل و اختیار حال پرسش این است که آیا هر نوع حاکم و حاکمیتی را که مردم پذیرفتند از نظر شرع نیز

جود حاکمیت دینی و ولایت فقیه ر بپذیرد ۳۹ از آن اس باز زند؛ چنان‌که پذیرش اصل دین معتبر است؟ انتخاب حاکمیت از طرف مردم به دو صورت تصور می‌شود:

نیز از سر اختیار و آگاهی است: ۱. مردم حاکمیت را مطابق معیارها و صفاتی برگزیده‌اند که در قرآن و احادیث پیامبریه و

و قل ال من ریک فغن شاء فیومن و من شاء فیکفره و بکود محق از پروردگارتان امامان معصومین ذکر شده است.

[رسیده] است. پس هر که بخواهد بگردد و هر که بخواهد انکار کند. از همین رو این نوع حاکمیت از اعتبار شرعی و دینی هم برخوردار است. به تعبیری این

5هدیناه الپیل ما شاکرا و اما کفورا؛" ما راه را بدو نمودیم؛ یا سپاسگزار خواهد بود و با نوع حاکمیت، مورد رضایت خداست.

ناسپاسگزار. ۲ انتخاب حاکمیت» مطابق معیارهایی نیست که در قرآن و احادیث آمده است. در این

۱۱ صورت» چنین حاکمیتی تنها اعتبار مردمی دارد. و مطابق معیارهای اسلامی نیست. انب

۱ که در زمره ظالمان و فاسقان و کافران‌اند - برخلاف این آموزه قرآنی عمل کرده‌اند که

دارد (> ان ناس مساطلون علی اموالهم)" و هیچ کس نمی‌تواند این تسلط را از آنها بگیرد.

ه امانات را به اهلش بسپارید؛" زیرا بی‌شک حکومت. امانتی الهی است.

صاحب مال اختیار دارد تا هنگامی که زنده است. اموال خویش ر هرگونه که خواست. به سس سس سس

سس نس ی را ار را محمدین حسن حر عاملی، وسایل الشیمة، ج ۱۳ ص ۳۸۱

۱. کھف (۱۸): ۲۹. ۲۱ من لم یشکم ینل قفاوت هم الفایمونه. ه (ماندهم) ۳۷/۱ ۴۵ «من ل بطکم بما ابر نا مار هم فطنتون م

۲ اسان (۷۶): ۳. (مانده) (۵): ۴۵؛ «ل کم ینا نزل امه قار لذ هم الکافرون» (مانده) (۴۵) ۴۴

۴ محمدتافر مجلسی، بحارالانوار: ج ۲ ص ۲۷۲ ۴ من فد مر آن توا المانات الن آخلها» (نسام(۳): ۵۰)

تایه سای ۲ [۱۰۱ ۱۰۵۱ ۸۷۸/۷۸۷ ۱۷ پنجم مرت و ولایت در عصر عبت ۲۷۱ ۲

بنابراین آرای مردم و به تعبیری مردم‌سالاری می‌تواند اسلامی و غیراسلامی بان و ولایت با وکالت

این‌گونه نیست که بگوییم مردم‌سالاری به‌طور مطلق اسلامی است. یکی از پرسش‌های مهم در باب حاکمیت ولی‌فقیه آن است که آیا این حاکمیت از باب ولایت

است یا وکالت؟

انتصاب با انتخاب " حاکمیت وکالتی آن است که حاکم مقام و سمت خود را از مردم دریافت کند. طبعاً در این

حال باید به این پرسش بنیادین پاسخ داد که حاکمیت ولی‌فقیه انتصابی است یا انتخابی* به حاکمیت، حاکم (یا وکیل) نایب و جانشین آنها در تأمین خواسته‌هایشان است» هرچند برخلاف

یانی دیگر آیا ولی‌فقیه از طرف خدا و محصومین به این مقام منصوب شده یا اینکه مردم و شریعت باشد. به تعبیری معیار تصمیم حاکم، تشخیص مردم (یا موکلان) است. در این نوع

را برگزیده‌اند؟ حاکمیت» حاکم پیش از انتخاب مردم برای حکومت مشروعیتی ندارد. از این رو مردم

پاسخ اینکه در حاکمیت انتصابی» نصب به دو معنا به کار می‌رود: نصب خاص و نصب عام. می‌توانند هر فردی را به‌عنوان وکیل خود انتخاب کنند. درواقع این نوع حاکمیت بر یک پایه

نصب خاص آن است که خداوند فردی را با اسم و مشخصات معین به رهبری جامعه استوار است و آن نظر و تصمیم مردم است.

اسلامی بگمارد؛ چنان‌که در مورد پیامبر و امامان معصوم صورت گرفت. اما نصب عام آن است اما حاکمیتی ولایتی است که حاکم اسلامی» مقام و سمت خود را دست‌کم در مقام ثبوت از

که خدا و معصومین به فرد خاصی را با اسم و مشخصات به رهبری جامعه اسلامی معین خدا و معصومین دریافت نماید. در این حاکمیت. معیار تصمیم‌گیری حاکم» قوانین دینی و

نکرده‌اند. بلکه صفات و ویژگی‌هایی را بیان نمودند که در هر فردی یافت شود. او صلاحیت تشخیص خود حاکم است که آن هم بر اساس ضوابط دینی است. از دیگر سوه مردم

رهبری را دارد. بدین ترتیب در عصر غیبت» ولی‌فقیه با نصب عام؛ حق حاکمیت می‌یابد؛ زیرا نمی‌توانند هر فردی را نیز به عنوان حاکم برگزینند. بلکه ولی‌فقیه دارای شرایطی است که در

ودگی‌های مطرح‌شده در آیات و روایات رای رهبری در او افت می‌شود. زاین رود حکومت آیات و احادیث معصومین آمده است. بنابراین امامت و رهبری جامعه اسلامی» عهدی الهی

و مور قبول و رضای خدا و معصومین است. مردم نیز وظیفه دارند این حاکمیت را که است که به هر کسی نمی‌رسد. خداوند در پاسخ حضرت ابراهیم ید که درباره امامت فرزندان

۱ خود پرسیده بوده می‌فرماید:

واقعاً در خارج وجود دارد کشف و شناسایی کنند و چنین حاکمیتی را بپذیرند.

بنابراین حاکمیت ولی‌فقیه از یک سو انتصابی است؛ یعنی صفاتی را که قرآن و معصومین لا یال عهیی این" پیمان من بهیدادگران نمیرسد.

بای رهبری جامعه اسلامی برشمرده‌نده در ولی‌فقیه وجود دارد و رضایت خدا در چنین در این نوع حاکمیت. ولی‌فقیه به نصب عام. از جانب خدا حق دارد حکومت کند. اما مردم

حاکمیتی است. ازاین رو چنین رهبری؛ منصوب عام از جانب خداست. باید چنین حاکمیتی را بپذیرند. به تعبیری این نوع حاکمیت برخلاف حاکمیت وکالتی بر دو

اما از سویی دیگر حاکمیت ولی‌فقیه انتخابی است؛ به این معنا که مردم باید با انتخاب و پایه استوار است؛ یکی نظر دین و مکتب و دیگر پذیرش مردمی.

ی خود چنین حاکمیتی را بپذیرند تا تحقق و استقرار یبد. ولی‌فقیه در اصل تشکیل حکومت

به زور متوسل نمی‌شود؛ همان‌گونه که روش پیامبر و امامان معصوم نیز چنین بود.؟ در نتیجه نقد و بررسی
حاکمیت ولی‌فقیه، هم انتصابی است (در اصل ثبوت) و هم اشخابی (در تحقق و استقرار ۱ حاکمیت و کاشی، بر دیدگاهی انسانمدارانه
استوار است؟ بدین بیان که حکومت و ولایت می

لا پل چا ۲ یا